ACADEMIA ROMÂNĂ
STUDII ŞI CERCETĂRI
XXXII

DOCUMENTE SLAVO-ROMÂNE DIN SIBIU (1470—1653)

DE

PETRE P. PANAITESCU
MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE

MONITORUL OFICIAL ŞI IMPRIMERIILE STATULUI IMPRIMERIA NAŢIONALĂ
DEPOZITUL GENERAL CARTEA ROMÂNEASCĂ B-DUL ACADEMIEI, 3—5
BUCUREŞTI
1938

www.dacoromanica.ro

ACADEMIA ROMÂNĂ
STUDII ŞI CERCETĂRI
XXXII

DOCUMENTE SLAVO-ROMÂNE DIN SIBIU (1470—1653)

DE

PETRE P. PANAITESCU
MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE

MONITORUL OFICIAL
ŞI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAŢIONALĂ

DEPOZITUL GENERAL
CARTEA ROMÂNEASCĂ
B-DUL ACADEMIEI, 3—5

BUCUREŞTI
1938

www.dacoromanica.ro

INTRODUCERE

Scrisorile domnilor, boierilor și municipalităților din Țara Românească și Moldova către orașele săsești Sibiul, Brașovul și Bistrița, în veacurile al XV-lea și al XVI-lea, formează unul din cele mai însemnate izvoare ale istoriei noastre politice, economice, juridice și administrative. O mare parte din aceste scrisori, se cunosc azi mai multe sute, sunt scrise în limba slavă (medio-bulgară cu multe influențe sârbești) și au fost publicate de D. A. Sturdza, L. Miletić, I. Bogdan, St. Nicolaescu și Gr. Tocilescu [1]).

Corespondența păstrată la Brașov este cu mult cea mai bogată, pe când cea păstrată la Sibiu, oraș comercial care a avut o importanță egală în legăturile economice cu Țara Românească, este incompletă, prezentând numeroase lacune. Este învederat că arhivele municipalității săsești din Sibiu nu cuprindeau întreaga corespondență cu Țara Românească și că o mare parte a acestei colecții s'a rătăcit.

Dintre aceste documente rătăcite, un mănunchiu a ieșit la iveală pe neașteptate, după războiu, și a fost publicat la 1927 de d. S. Dragomir [2]).

---

[1]) D. A. Sturdza, *Dare de seamă despre colecțiunea de documente istorice române aflate la Wiesbaden*, în Acad. Rom., Memor. sec. ist., ser. II, VIII, 1888; L. Miletić, Нови влахо-български грамоти отъ Брашовъ, în Сборникъ за народни умотворения XIII, Sofia, 1896, p. 1 și urm. I. Bogdan, *Documente și regeste privitoare la relațiile cu Brașovul*, București 1902; I. Bogdan, *Documente privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul*, I, București, 1905; St. Nicolaescu, *Documente slavo-române*, București 1905 (pentru această colecție, cf. rectificările d-lui Al. Lapedatu, *O nouă publicație de documente slavo-române*, București, 1906, extras din Convorbiri Literare, XL, 1906 și I. Bogdan, *Raport*, în Analele Acad. Rom., partea administrativă, ser. II, XXIX, 1907, pp. 406—418); Gr. Tocilescu, *534 documente slavo-române din Țara Românească și Moldova*, București, 1931 (operă postumă).

[2]) S. Dragomir, *Documente nouă privitoare la relațiile Țării Românești cu Sibiul în sec. XV și XVI*, București, 1927, extras din Anuarul Institutului de Istorie Națională Cluj, IV. (Cf. unele rectificări în recenzia lui O. Markov, în *Slavia* (Praga), 1930, pp. 825—829).

www.dacoromanica.ro

Acum câteva luni, d. Gustav Gündisch bibliotecar la Arhiva Națională Săsească din Sibiu a mai descoperit încă 29 de documente (douăzeci și șase slavone și trei românești) din fosta arhivă a municipalității, care completează în chip fericit pe cele publicate până acum. D-sa a avut amabilitatea să mi le pue la dispoziție, spre a le studia și a le publica.

Aceste scrisori sunt de o deosebită importanță: douăzeci și una de scrisori domnești, începând cu ale lui Radu cel Frumos, Basarab Țepeluș și urmând cu ale lui Radu cel Mare, Neagoe Basarab, Radu Paisie, Mircea Ciobanul etc., scrisori de boieri dela Pârvu și Barbu Craiovescu mari bani, Calotă banul lui Mihai Viteazul, etc.

Din punctul de vedere al istoriei politice sunt câteva piese de mare interes: scrisoarea lui Radu cel Frumos (1470) despre încheierea unei înțelegeri cu regele Ungariei Matias Corvin și despre chemarea bejenarilor sârbi din Ardeal în serviciul său (Nr. 1), scrisoarea lui Pârvu Craiovescu banul (1523), înconjurat de toți boierii, după ce-și trimiseseră familiile la munte, în așteptarea domnului ce venea dela Turci, Vladislav III, neștiind de vine cu pace sau războiu (Nr. XIX), scrisoarea lui Moise Vodă (18 August 1530) scrisă probabil de mâna lui la Sibiu, în clipa plecării spre țară, ca să-și recucerească tronul cu armele, iertând de bucurie, toate datoriile ce aveau Sibienii către dânsul (Nr. XXII). (Se știe că peste zece zile Moise Vodă căzu ucis în lupta dela Viișoara). Apoi scrisoarea lui Mircea Ciobanul (1545—1548) despre cei trei pușcași veniți în slujba lui dela Sibiu, cari au vrut să-l ucidă cu învățătura boierilor pribegi (Nr. XXV). Dintre scrisorile românești e remarcabilă chitanța lui Calotă banul către Sibieni, din vremea scurtei stăpâniri a lui Mihai Viteazul în Ardeal, prin care confirmă primirea a o sută de săbii în contul dăjdiei orașului, săbii ce se vor da dărăbanților din Strehaia. Scrisoarea e interesantă și ca limbă (Nr. XXVII).

Ca și celelalte acte ale corespondenței din principate cu municipalitățile săsești din Ardeal, și aceste scrisori prezintă interes și pentru istoria juridică (protest domnesc împotriva rejudecării la Sibiu a unui proces între negustorii din Țara Românească, judecat odată în țară, (Nr. II, 1477—1482),

www.dacoromanica.ro

economică (d. ex. mărturia judeţului şi a pârgarilor din Argeş pentru un boier negustor mutat dela Râmnic la Argeş, care nu mai putea face comerţ în « bazarul crăiesc » din Sibiu, fără această mărturie din cauza molimei din Râmnic. (Nr. XI, 1500), apoi comerţul de vinuri (Nr. IV) şi de grâu (Nr. XXVI) şi chiar pentru istoria artelor: Radu cel Mare (coregent) cere Sibienilor un meşter pentru un policandru de biserică; meşterul se va duce la Cozia să vadă vechiul policandru de acolo şi să-l copieze (Nr. III, 1429).

Nu e cazul să facem aici o analiză a importanţei fiecărui document în parte, am dat numai câteva exemple. Din punctul de vedere al limbii slave, aceste documente dau elemente noi privitoare la evoluţia limbii slave bisericeşti, în Ţara Românească. Dicţionarele se vor îmbogăţi cu câteva cuvinte necunoscute până acum (cf. *Indicele de cuvinte)*.

In privinţa metodei de publicare, am întrebuinţat aceeaşi metodă ca în marea colecţie de documente, pe care o public în editura Fundaţiei Regele Carol I: *Documentele Ţării Româneşti* [1]). Intru cât am expus pe larg în introducerea la volumul I al acestei colecţii metoda noastră de lucru, nu cred folositor să repet şi acum cele spuse acolo. Nu am mai publicat pentru aceste 29 de documente un tablou de abreviaţiuni uzuale întâlnite în documente, întru cât sunt aceleaşi ca în hrisoavele din colecţia amintită. Cetitorul dornic să le cunoască, va binevoi să se adreseze acestei colecţii.

O problemă spinoasă care s'a pus cu prilejul publicării acestor acte din Sibiu este datarea lor, deoarece, afară de unul singur, toate sunt nedatate. Chiar în actele domneşti, nu ştim, la prima vedere, când sunt date de Radu, Vlad sau Basarab Voevod, de care dintre numeroşii domni cu aceste nume din Ţara Românească este vorba. Am căutat să folosesc în primul rând datele istorice, ştirile privitoare la domni, boieri, fapte istorice, punându-le în legătură cu alte ştiri, pe care le avem în documente şi cronici cu date sigure, spre a data aceste documente. Numai când aceste criterii lipseau

[1]) Sub presă, Vol. I, *Documente interne (1369—1490)*. Documentele publicate în colecţia de faţă nu se puteau încadra în acea colecţie, pentrucă sunt din categoria *documentelor externe*, (corespondenţă peste graniţele principatului Ţării Româneşti).

www.dacoromanica.ro

sau erau nesigure, ne-am adresat criteriilor diplomatice, paleografice și sfragistice. Din fericire, numărul documentelor slavone cunoscute din această perioadă și în special în colecțiile din Brașov și Sibiu (fotografii foarte bune și în Biblioteca Academiei Române din București [1]), ne prezintă un bogat material de comparație. Cred că am izbutit să datez toate documentele, unele mai precis, altele așezându-le în răstimpuri mai mari sau mai mici de timp.

Nu-mi mai rămâne decât să mulțumesc încă odată domnului G. Gündisch din Sibiu, care a avut amabilitatea să-mi pue la dispoziție documentele descoperite de d-sa și Academiei Române în publicațiile căreea se editează această colecție.

București, Mai 1938.

[1]) Academia Română, Fotografii de documente, pachete Nr. XIII—XVIII (Țara Românească), XIX (Moldova), provenite din colecțiile lui Ioan Bogdan.

www.dacoromanica.ro

PRESCURTĂRI

Bogdan, *Documente și regeste*	I. Bogdan, *Documente și regeste privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul și Ungaria în secolul XV și XVI*, București, 1902.
Bogdan, *Relațiile*	I. Bogdan, *Documente privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul și cu țara Ungurească în sec. XV și XVI, I, (1413—1508)*, București, 1905.
S. Dragomir, *Documente*	S. Dragomir, *Documente nouă privitoare la relațiile Țării Românești cu Sibiul în secolii XV și XVI*, București, 1927 (extras, din Anuarul Institutului de Istorie Națională, Cluj, IV).
Filitti, *Arhiva Cantacuzino*	I. C. Filitti, *Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino*, București, 1919.
Filitti, *Craioveștii*	I. C. Filitti, *Banatul Olteniei și Craioveștii*, Craiova, 1932, (extras din Arhivele Olteniei).
Ghibănescu, *Divane*	Gh. Ghibănescu, *Divanele domnești din Moldova și Muntenia în secolul XVI*, Iași, 1927, (extras din Ioan Neculce).
Giurescu, *Ist. Rom.*	Const. C. Giurescu, *Istoria Românilor*, II, București, 1937.
Hurmuzaki, *Documente*, XI	Hurmuzaki, *Documente privitoare la Istoria Românilor*, XI, publicate de N. Iorga.
Jirecek, *Geschichte der Serben*, II	C. Jirecek, *Geschichte der Serben*, II—1, Gotha, 1918, în *Algemeine Staaten Geschichte*, publicată de K. Lamprecht.
St. Nicolaescu, *Doc. slavo-române*	St. Nicolaescu, *Documente slavo-române cu privire la relațiile Țării Românești și Moldovei cu Ardealul în sec. XV și XVI*, București, 1905.
Ostermayer, în Kemeny, *Fundgruben*	Hieronim Ostermayer, *Chronik*, în Ioseph Kemeny, *Deutsche Fundgruben der Geschichte Siebenbürgens*, Cluj, 1839.
Quellen	*Quellen zur Geschichte Siebenbürgens*, I, *Rechnungen aus dem Archiv der Stadt Hermannstadt und der Sächsischen Nation (1380—1516)*, Sibiu, 1880.
Sacerdoțeanu V.	Virginia Sacerdoțeanu, *Tableau chronologique des princes roumains*, în Bulletin du comité international des sciences historiques, 1935.
G. Seiwert, în *Archiv für Landeskunde*, XII	G. Seiwert, *Chronologische Tafel der Hermannstädter Plebane, Oberbeamten und Notare*, în Archiv für Siebenbürgische Landeskunde, Neue Folge, XII 1875, pp. 189—256.
Tocilescu	Gr. Tocilescu, *534 documente slavo-române din Țara Românească și Moldova privitoare la legăturile cu Ardealul (1346—1603)*, București, 1931.

www.dacoromanica.ro

DOCUMENTE

I.

1470. Radu cel Frumos cere Sibienilor să nu împiedice venirea bejenarilor sârbi din Ardeal în Ţara Românească, deoarece are înţelegere cu regele ungur, cu care s'a împăcat.

† Іѡ Радулъ воевода и господинь, пишет господство-ми добрим прїатєлем господства-ми пъргър-мещерꙋ ѡт Сибин и пръгарѡм въсем. Сего радї, вїє добрѣ знаєте, ѡт колѣ съм ꙋчинил мир сь господина ми, кралѣ, моа землѣ и кралева землѣ єдна єст и тако смо ꙋтъкмиле, како людїє ѡт землє кралєвѫ да сꙋ волни въ слободно прїити въ землє господства-ми. И єщє пакы кои любит прїити тамо ѡт людї землє господства-ми въ землє кралєвѫ, єщє слободно да си поидєт. Сего радї съга сꙋ хтели прїити въ землє господства-ми нѣкоа бежанїа сърбска, а вїє стє запрѣтилє тамо. Того радї ꙋчинѣтє тако, како да их ѡслободитє прїити въ землє господства-ми, како да стоєм въ тъкмеж що смо ꙋтъкмилє сь господином кралем прѣжде.

И Богь ви весєлит.

† Іѡ Радул воевода, милостїѫ божїѫ господинь.

(Verso) Добрим прїатєлем господства-ми, пьргьр-мещєрꙋ и пръгарѡм ѡт Сибин.

† Io Radu voevod și domn, scrie domnia mea bunilor prieteni ai domniei mele, pârgăr-meșterului din Sibiu și tuturor pârgarilor. Deci, voi bine știți, de când am făcut pace cu domnul craiu, țara mea și țara craiului una este și astfel am întocmit ca oamenii din țara craiului să aibă voe să vie liberi în țara domniei mele și iarăși cui îi place dintre oamenii țării domniei mele să vie acolo în țara craiului, încă să meargă liber. Deci, acum au vrut să vie în țara domniei mele câțiva bejenari sârbi, iar voi i-ați oprit acolo. De aceia, faceți așa ca să-i sloboziți să vie în țara domniei mele, ca să stăm pe tocmeala pe care am întocmit-o cu domnul craiul mai înainte. Și Dumnezeu vă veselească.

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu, domn.

(Verso). Bunilor prieteni ai domniei mele, pârgăr-meșterului și pârgarilor din Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată căzută. Arhiva Naţională Săsească, Sibiu, documente cirilice, Nr. 24. Datat în legătură cu înţelegerea dintre Radu cel Frumos şi Matei

www.dacoromanica.ro

Corvin din 1470 (Bogdan, *Relațiile*, p. 107—8 și Tocilescu, pp. 76—77). Bejenarii sârbi sunt refugiați dela Semedrovo, care cade la 1459 și din Bosnia, unde luptele turco-ungurești au loc între 1463—1470 (Jirecek, *Geschichte der Serben*, II, pp. 215 și 223). Și ca paleografie și diplomatică, documentul indică epoca lui Radu cel Frumos.

II.

1477 — 1482. Basarab cel Tânăr protestează împotriva judecării din nou a procesului dintre Dragotă și Pătru la Sibiu, proces care mai fusese judecat de domn. Domnul înțelege să-și judece singur supușii.

† Іѡ Младї Басараба воевода и господинь, пишет господство-ми много здравїе родїтелю ми, пръгар мещерꙋ и сѫдцꙋ кралевꙋ и дванадесете пръгаром ѡт Сибин. И ѡ сем давам ꙋ знанїе господствꙋ-ви, из радї наши лїодїе, Драгот и Петръ, како сꙋ имали некою прꙋ мегю собом. Тоган радї ѡни сꙋ били сꙋдени ѡт господство-ми. Я къда ест била потом, ѡни се сꙋ и тꙋи прели. За тои, да знае господство-ви, ере, докле бꙋдем азь жив, азь хтем да си сꙋдим людїе сам. И паки каре еликa речи изречет къ господство-ви Драгот, ере сꙋ наши рѣчи, та да верꙋете.

И Богь ви веселит.

† Іѡ Басараба ѡѡевѡда, милостїѫ Божїѫ господинь.

(Verso) † Нашим прїатeлем, родїтелю ми, пръгар-мещерꙋ и сѫдцꙋ кралевꙋ и дванадесьте пръгаром ѡт Сибин.

† Io Basarab cel Tânăr voevod și domn, scrie domnia mea multă sănătate părintelui meu, pârgar-meșterului și județului crăiesc și celor doisprezece pârgari din Sibiu. Și de aceasta dăm de știre domniei voastre, pentru oamenii noștri Dragotă și Pătru, că au avut oare care pâră între dânșii. Pentru aceia ei au fost judecați de domnia mea. Iar când a fost după aceia, ei s'au pârât și acolo. Pentru aceasta, să știe domnia voastră că, până ce voi fi eu viu, eu vreau să-mi judec singur oamenii. Și iarăși, oricâte cuvinte va spune Dragotă către domnia voastră, să le credeți, căci sânt cuvintele noastre. Și Dumnezeu să vă veselească.

† Io Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Prietenilor noștri, părintelui meu, pârgar meșterului și județului crăesc și celor doisprezece pârgari din Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată, Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 42.

Datat în anii de domnie ai lui Basarab cel Tânăr. Dragotă negustor român la Brașov sub acest domn (Bogdan, *Relațiile*, p. 176).

---

9. Басараба | басарабасара. господство-ми | omite ми.

www.dacoromanica.ro

III.

1492. Radu cel Mare coregent cere Sibienilor un meşter pentru un policandru de biserică. Meşterul va veni să se socotească cu domnul, va merge apoi la Cozia să vadă policandrul de acolo, pe care îl va copia.

† Милостїю Божїю, Іѡ Радꙋл воивода и господинъ, пишет господство-ми нашим честитим братїам и добрїим прїатєлом, пꙋргармєщєрꙋ и сꙋдцꙋ и вı-тим пꙋргаром ѡт Сибиню, много здравїє приносит господствꙋ-ви. И по сєм, молим ваше господство, како наши добри прїатєли, да ви наꙋчит Богъ, да ми наидєтє єдин маистор добрь, да ми ꙋчинит єдно хорꙋ ꙋ цръквꙋ, да єст съ свєтилницє, да стоит свєщи. И да доидꙋт за єдно със наша слꙋга до нас, да сє ꙋцєним ш нєга. И ѿд ходє кє ѡн да доидꙋт по монастира ѡт Козїа, да види тои хора, да ми ꙋчинит како тои. А ѡт тꙋи ѡн чє сє пак кратати, тєрє чє сєдит тꙋи ꙋ Сибиню, доклє чє съкръшити хора.

И Богь да ꙋмножит лєт господствꙋ-ви.

† Іѡ Радꙋл вѡєвѡда, милостїѧ Божїѧ господинь.

(Verso) † Нашим честитим братїам и добриим прїатєлом, пꙋргар-мєщєрꙋ и сѫдцꙋ и вı-тим пꙋргаром ѡт Сибини.

† Din mila lui Dumnezeu Io Radul voevod şi domn, scrie domnia mea cinstiţilor noştri fraţi şi bunilor prieteni, purgarmeşterului şi judeţului şi celor 12 pârgari din Sibiu, multă sănătate aduce domniei voastre. Şi după aceasta, rugăm pe domnia voastră, ca prietenii noştri buni, să vă înveţe Dumnezeu să-mi găsiţi un meşter bun să-mi facă un policandru la biserică, să fie cu sfeşnice, să stea lumânările. Şi să vie împreună cu sluga noastră la noi, să ne tocmim cu dânsul şi de aici el va merge la mânăstirea Cozia să vadă policandrul de acolo, ca să-mi facă unul ca acela, iar de acolo el se va întoarce iarăşi, deci va şedea acolo la Sibiu, până ce va isprăvi policandrul. Şi Dumnezeu să înmulţească anii domniei voastre.

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Cinstiţilor noştri fraţi şi bunilor prieteni, purgarmeşterului şi judeţului şi celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, pecetie mică aplicată, Arhiva Naţională Săsească, Sibiu, Documentele cirilice, Nr. 36. Datat după scrisoarea latină din 18 Ianuarie 1492 a lui Vlad Călugărul către Sibieni, cerând de asemenea un meşter pentru policandru şi copierea celui dela Cozia; textul aproape identic (Bogdan, *Relaţiile*, pp. 339—340). La 1492 Septemvrie 8, Radu cel Mare dă un hrisov în calitate de co-regent (St. Nicolaescu, *Doc. Slavo-Române*, pp. 240—241); S. Dragomir, *Documente*, pp. 52—53 publică un document asemănător, traduce însă greşit „Маистор за хорꙋ и за свєщєникє", prin « *meşter pentru ţară şi pentru preoţi* », în loc de « *meşter pentru policandru şi sfeşnice* ».

---

8. молим (м) | мли.

www.dacoromanica.ro

Il atribue lui Radu Paisie, probabil din cauza peceţii, dar se vede că legenda sigiliului era aceeaşi şi la Radu cel Mare. In acest sens trebue rectificată lista de peceţi a lui I. Bogdan, *Relaţiile*, p. LXV. Şi documentul publicat de S. Dragomir, privind aceeaşi chestiune, trebue atribuit tot lui Radu cel Mare, la aceeaşi dată.

IV.

1493—1494. Coresi scrie bürger-meisterului Hanăș din Sibiu că nu-i poate împlini dorința, deoarece toate vinurile din țară sânt stricate. Se va sili însă totuși să-l mulțumească, prin intermediul jupânului Cuzco.

† Племенитомȣ и мȣдромȣ и ѡт Бога дарованномȣ и чьститомȣ пȣргар-местерȣ ѡт Єибин, жȣпанȣ Хан҄ъсȣ, много здравїе приносим господствȣ-ти, Кореси. И такози давам ȣ знанїе господствȣ-ти, варе щѡ ми сѫ порȣчил, све ти смъ разȣмел. Того радї господство-ти гледаи ере сȣ вина съга исхабена, толико времѣ щѡ стое, та не сȣ ни вино, ни ѡцет, можем их пролѣти. Ꙗли за волю господства-ти, ꙗ се кем неволити, како да ти испраким, токмо да ме верȣеш. Иа то смъ ѡставил на жȣпан Кѵзка, тако и варе како кет ȣтъкмити ѡн съ господство-ти, ꙗ кем такои ѡставити. И Богъ да веселит господство-ти.

(Verso) † Чьститомȣ пȣргар-местерȣ ѡт Єибин, жȣпанȣ Хан҄ъсȣ.

† Nobilului și înțeleptului și de Dumnezeu dăruitului și cinstitului purgar-meșterului din Sibiu, jupânului Hanăș, multă sănătate aducem domniei tale, Coresi. Și astfel dau de știre domniei tale, orice mi-ai încredințat, toate le-am înțeles. Deci, domnia ta află că acum vinurile sânt stricate, cât timp avem vremea de față, nu sânt nici vin, nici oțet, putem să le vărsăm. Dar pentru voia domniei tale, eu mă voi nevoi ca să ți-o împlinim, numai să mă crezi. Eu am lăsat aceasta pe seama jupânului Cuzco, astfel, oricum va tocmi el cu domnia ta, eu voi lăsa să fie așa. Și Dumnnezeu să veselească pe domnia ta.

(Verso). † Cinstitului purgar-meșter din Sibiu, jupânului Hănaș.

Original hârtie, pecetie aplicată, cu opt colţuri, reprezentând un scut cu trei flori. Arhiva Naţională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 49.

Coresi negustor din Ţara Românească era furnizorul bürger-meisterului Hanăş Agatha, încă înainte de a ocupa această demnitate. S. Dragomir, *Documente*, p. 76—78, două scrisori ale lui Coresi către Hanăş, datate din anii 1491—1492 şi 1495. Hanăş Agatha este bürger-meister pentru prima oară la 1493—1494 (G. Seiwert, în Archiv f. Landeskunde, XII, p. 255).

V.

1497—1498. Radu cel Mare confirmă Sibienilor veștile trimise prin unchiul său, Gherghina pârcălabul. A închis granițele de teama năvălirii

13. ми сѫ | ми с

www.dacoromanica.ro

pretendentului Mihnea. Dacă Sibienii îl îndepărtează și iau răspunderea asupra lor că nu va fi nicio năvălire, atunci granițele vor fi deschise

† Милостиѡм Божїѡм, Іѡ Радꙋл воевода и господинъ, пишет господство-ми много здравїе нашим добрим приꙗтелом и чъститим сꙋседом, бꙋргъръ-мещерꙋ и ві-тим пръгарѡм ѡт Сибин. И по сем, давам ꙋ знанїе вашемꙋ приꙗтелствꙋ за що сте порꙋчили до ꙋеще господства-ми, до жꙋпана Гергина пръкълаба, а господство-ми добре ви сьм разꙋмел, за работꙋ наш враждмаш Михнѣ, понеже речете ере га сте ꙋдалили ѡт тꙋи. И паки речете, ваше приꙗтелство, како не че исхабити наш враждмаш ꙋ землю господства-ми. А господства-ви добре знаете ере господство-ми имам мир сьс Тꙋрскога цара и сь господинꙋ-ми, висоте кралевꙋ и сьс ваше приꙗтелство. И пꙋтове не их сьм затворили за ваше пизмꙋ, анꙋ их сьм затворили из радї нашега враждмаша, како да се можемо пазити. А где ꙋзимате ваше приꙗтелство на вас и на вашꙋ верꙋ како не че се ниціа исхабити ꙋ землю господства-ми, а господства-ви да знаете ере ѡслободих пꙋтове, да ходит прави людїе, да се хранет. А кьда че се исхабит, а вашега прїꙗтелства ви есте разꙋмни, сьматрѣите напокон що че бити.

И Богь ви веселит.

† Іѡ Радꙋл вѡевѡда, милостїѧ Божїѧ господинь.

(Verso) † Нашим добрим приꙗтелом и чьститим сꙋседом, бꙋргър-мещерꙋ и ві-тим пръгарѡм ѡт Сибин.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod și domn, scrie domnia mea multă sănătate bunilor noștri prieteni și cinstiților vecini, burgărmeșterului și celor 12 pârgari din Sibiu. Și după aceasta, dăm de știre prieteniei voastre pentru cele ce ați încredințat unchiului domniei mele, jupânului Gherghina pârcălabul, iar domnia mea bine v'am înțeles, pentru treaba vrăjmașului nostru Mihnea, pentrucă spuneți că l-ați îndepărtat de acolo. Și iarăși spuneți, prietenia voastră, că nu va năvăli vrăjmașul nostru în țara domniei mele. Iar domnia voastră bine știți că domnia mea am pace cu împăratul turcesc și cu domnul meu, înaltul crai, și cu prietenia voastră. Și drumurile nu le-am închis din dușmănie față de voi, ci le-am închis pentru vrăjmașul nostru, ca să ne putem păzi.

Iar dacă prietenia voastră luați asupra voastră și pe credința voastră că nimeni nu va năvăli în țara domniei mele, iar domnia voastră să știți că slobozesc drumurile, să umble oamenii drepți, să se hrănească. Iar dacă ar năvăli cineva, iar prietenia voastră sânteți înțelepți, priviți ce va fi după aceia.

Și Dumnezeu să vă veselească.

21—22. бꙋргър-мещерꙋ | бꙋрмещ[р]е.

www.dacoromanica.ro

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Bunilor noștri prieteni și cinstiților vecini, burgăr-meșterului și celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată cu legenda: „Іѡ Радꙋл воевода, милостїю бож[їю] господин" (Io Radu voevod, din mila lui Dumnezeu domn), două figuri încoronate, cu un arbore între ele. Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documente cirilice, Nr. 32.

Gherghina pârcălabul era unchiul lui Radu cel Mare. O scrisoare asemănătoare acesteia, despre primejdia năvălirii lui Mihnea şi închiderea graniţelor, către Braşoveni, publicată de I. Bogdan, *Relaţiile*, pp. 214—217. In această scrisoare se vorbeşte de ajutorul trimis de Turci lui Ştefan cel Mare contra Polonilor, este deci din 1497—1498. Prezenta poate fi datată la fel.

VI.

1495—1500. Radu cel Mare cere Sibienilor să intervie pentru achitarea datoriei lui Ciucaș către boierul Chirca, care a mai avut și alte pagube.

† Іѡ Радꙋлъ коевѡда. господинь Елашкои земле, мнѡго здравие и поклоненїе добрним братиꙗм и приꙗтелем, бꙋлгър-мецierꙋ и кралекꙋ съдец и кi пръгари ѡт Єибин. Тꙋꙗ молим господство-ви за работꙋ жꙋпанꙋ Киркꙋ, како мꙋ е ѡстал Чꙋкаш дльжен жꙋпанꙋ Кирке. Та да ви научи Богъ да изкадите ѡт Чꙋкашовꙋ мархꙋ, да платите жꙋпанꙋ Кирке, ере по пръвое имал доста пагꙋбꙋ тꙋꙗ, ꙋ ваш град, ꙋ Єибин, како знате господство-ви. Тако и съда ви молим, да ви научи Богъ, да се плати свда све жꙋпанꙋ Кирке, ере ви такои молим. Я ꙗ пак кю учинити ваше волѣ, каре ѡт что кте требовати. И Богъ ви веселит. Амин.

(Verso) Добрним братиꙗм и приꙗтелем, бꙋлър-мецierꙋ и вi-пръгари ѡт Єибин.

† Io Radul voevod, domn al Țării Românești, multă sănătate și închinăciune bunilor frați și prieteni, bulgăr-meșterului și județului craiului și celor 12 pârgari din Sibiu. Aceasta rugăm pe domnia voastră pentru pricina jupânului Chirca, că i-a rămas Ciucaș dator jupânului Chirca. Să vă învețe Dumnezeu să scoateți din marfa lui Ciucaș, să plătiți jupânului Chirca, căci mai înainte a avut destulă pagubă acolo, în cetatea voastră, în Sibiu, precum știți domnia voastră. Astfel și acum vă rugăm, să vă învețe Dumnezeu, să se plătească toate ale sale jupânului Chirca, căci astfel vă rugăm. Și eu de asemenea voi face voia voastră, ori pentru ce veți avea nevoie. Și Dumnezeu să vă veselească. Amin.

(Verso). Bunilor frați și prieteni, bulgăr-meșterului și celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată deteriorată, se văd în parte, două figuri, Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 37.

www.dacoromanica.ro

Gheorghe Ciucaş a fost bürger-meister la Sibiu în 1491—1492 şi la 1495. (G. Seiwert, în Archiv für Landeskunde, XII, pp. 254—5). Chirca era tatăl lui Socol şi bunicul lui Neagoe spătar din 1529 (Filitti, *Arhiva Cantacuzino*, p. 167, nota). La 1492 Chirca e trimis sol la Vlad Călugărul la Sibiu (Bogdan, *Relaţiile*, p. 340), la 1500 e pomenit ca negustor în relaţii cu Braşovul (*ibidem*, pp. 345—347).

VII.

17 Noembrie 1495—1507. Radu cel Mare trimite la Sibiu pe Radu pisar și Ilie vătaf.

† Милостїю Божїю, Iѡ Радꙋл воевода и господинъ, пишет господстко-ми нашеми чьститими и добрим прнетелю и ближним сꙋседї, пꙋргъp-мещерꙋ и сꙋдцꙋ висотомꙋ кралю и вi-тем пꙋргари сибинскомꙋ градꙋ, много здравїе и съ любовїе приносим господствꙋ-ви. И по сих, давам ꙋ знанїе, тꙋга сем послал наше вѣрни чловѣци, Радꙋл писцꙋ и Илѣ ватах със нашеми трѣбними и речени истини до господствꙋ-ви. Єго радї, каре елика изречет ѡт нас къ господствꙋ-ви, а ваше милости вѣрꙋите его, ере сꙋт наше истини речени. Тои давам ꙋ знанїе, И Богъ ви веселит. Писан Ноемврiи, зї дьнь.

† Iѡ Радꙋл вѡевѡд, милостiѧ Божiѧ господинь.

(Verso) Нашемꙋ чьститими и добрїї прнетелю и ближним сꙋседи, пꙋргъp-мещерꙋ и сꙋдцꙋ висотемꙋ кралю и вi-тем пꙋргари Єибинскомꙋ градꙋ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod și domn, scrie domnia mea cinstiților și bunilor noștri prieteni și vecinilor de aproape, purgăr-meșterului și județului înaltului crai și celor 12 pârgari ai cetății Sibiului, multă sănătate și dragoste aducem domniei voastre. Și după acestea, dăm de știre că am trimis acolo oamenii noștri credincioși, Radul pisar și Ilie vătaf, cu treburile noastre și vorbe adevărate către domnia voastră. De aceia, oricâte vor spune dela noi către domnia voastră, iar domnia voastră să-i credeți, că sânt spusele noastre adevărate. Aceasta vă dăm de știre. Și Dumnezeu să vă veselească.

Scris în Noembrie, 17 zile.

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Cinstiților și bunilor noștri prieteni și vecini de aproape, purgăr-meșterului și județului înaltului crai și celor 12 pârgari ai cetății Sibiului.

Original hârtie, pecetie aplicată căzută. Arhiva Naţională Săsească, Sibiu, documente cirilice, Nr. 34.

Datat după aspectul paleografic în domnia lui Radu cel Mare.

VIII.

25 Noembrie 1496—1507. Radu cel Mare se plânge Sibienilor că n'au plătit datoriile ce au față de siromahii din Râmnic și amenință cu represalii.

www.dacoromanica.ro

† Милостїю Божїю Іѡ Радул воевода и господинъ, пишет господство-ми нашеми чьститими и добрим прїетелю и ближним сꙋседї, бꙋлгър-мещерꙋ и въсем сибинским господам, много здравїе и съ любовїю приносим ваше милости. И по сих, давам ꙋ знанїе господствꙋви за радї рꙋдꙋ сиромахом господство-ми ѡт Рибник, понеже имати нѣкои дългове тꙋи ꙋ град. Я ꙋ тем господство-ми мнози книге сем сътворил до ваше милости, како да им се платити дългове, а ваше милости ѡт книге господства-ми не слꙋшате и не хокете да им платите. Сего радї, молим ви и просим, како нашеми приетели, да ви наꙋчит Богъ, да им се платит дълг. Яко не кете платити ѡт ваше волю, а ви боле да знате ерѣ хокемо наити тези комате, да се платит ѡт ваше чловѣци; ница да ви се не съмнит над господство-ми зло, ерѣ сиромаси не может седити със пагꙋбꙋ, анꙋ да им платити комати що мꙋ сꙋт праки комати. Тои ви молю и прошꙋ, вашꙋ милости. И Богъ ви веселит.

Писан Ноемврі ке дьни.

† Іѡ Радул кѡевѡда, милостїѧ Божію господинь.

(Verso) † Нашеми чьститим и добрим приетели, бꙋргърмещерꙋ и въсем сибинским господам.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod și domn scrie domnia mea prietenilor noștri buni și cinstiți și vecinilor de aproape, bulgărmeșterului și tuturor domnilor sibieni, aducem multă sănătate și dragoste domnii voastre. Și după aceasta dau de știre domniei voastre pentru rândul siromahilor domniei mele din Râmnic, pentrucă au oarecari datorii acolo în cetete, iar la aceasta domnia mea am făcut multe cărți către domnia voastră, ca să li se plătească datoriile, iar domnia voastră nu ascultați de cărțile domniei mele și nu vreți să le plătiți. De aceea vă rugăm și vă poftim, ca pe prieteni ai noștri, să vă învețe Dumnezeu, să li se plătească datoria. Dacă nu veți plăti de voia voastră, iar voi bine să știți că vom găsi acele mărfuri, să se plătească dela oamenii voștri. Nimic să nu vi se pară rău asupra domniei mele, căci siromahii nu pot rămâne cu pagubă, ci să li se plătească mărfurile, care le sânt mărfuri drepte. Aceasta vă rog și vă poftesc pe domniile voastre. Și Dumnezeu să vă veselească.

Scris în Iulie, 25 zile.

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Cinstiților și bunilor noștri prieteni, burgăr-meșterului și tuturor domnilor sibieni.

Original hârtie, pecetie mică aplicată căzută. Arhiva Națională Săsească, documentele cirilice, Nr. 25.

Atribuită lui Radu cel Mare pentru criterii paleografice și diplomatice. Acest domn are scrisori asemănătoare, cu aceleași amenințări (Tocilescu, pp. 183—184 și 194—195).

---

16. Пи^с^сан | пи. Ное^м^мврін | ное. дьни | дни.

www.dacoromanica.ro

IX.

1495—1508. Radu cel Mare cere Sibienilor să înapoieze lucrurile luate pe nedrept lui Călin de către pârcălabul din Tălmaci, la turn, amenințând, în caz contrar, cu represalii.

† Божїю милостию, Іѡ Радꙋл воєвода и господинъ пишет господство-ми много здравїє нашим чъститим братиꙗм и добрим прїꙗтелом, пꙋлгар-меціерꙋ и сѫдцꙋ кралевꙋ и вї-тим пꙋргаром ѡт Сибин. И по сих давам ꙋ знанїє вашои приꙗтелство како прїиде пред нас ѡвои сиромах наш, по име Калин, те жалова како мꙋ се є ꙋзеѡ два кони и а̄ саблю и л̄ аспри пръкълаба ѡд Тълмача ѡт пиръг. Сего радї, молим и просим приꙗтелствоваше, како нашим чъститим братиꙗм, за радї ѡвога нашега сиромаха, како да мꙋ гледате господство-ви работꙋ по правде и да мꙋ дръжите закон прав, та да мꙋ се кратит кони и саблѣ и л̄ аспре, ере є чловѣкъ прав, що мꙋ сꙋ ꙋзели без вине тиꙗ всѣ. Я потом ако мꙋ се не гледа работꙋ по правде и ако мꙋ не врънꙋт, господство-ви да знате, нашега сиромаха не чемо га ѡставити ꙋ пагꙋбе.

И Богъ ви ѡввеселит.

† Іѡ Радꙋл вѡевѡда, милостїѫ Божїѫ господинъ.

(Verso) Нашим чъститим братиꙗм и добрим приꙗтелюм, пꙋлгар-меціерꙋ и сѫдцꙋ кралевꙋ и ві-тим пꙋлгаром ѡт Сибин.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod și domn scrie domnia mea multă sănătate cinstiților noștri frați și bunilor prieteni, pulgar-meșterului și județului crăesc și celor 12 pârgari din Sibiu. Și după acestea vă dăm de știre prieteniei voastre că a venit în fața noastră acel siromah al nostru anume Călin, de s'a jăluit că i-a luat doi cai și o sabie și 30 de aspri pârcălabul de Tălmaci, la turn. De aceia rugăm și poftim pe prietenia voastră, ca ai noștri cinstiți frați, pentru acel siromah al nostru, ca să-i cercetați pricina după dreptate și să-i țineți legea dreaptă, că să i se înapoieze caii și sabia și 30 de aspri, căci este un om drept, căruia i s'au luat toate acestea fără vină. Și după aceia, dacă nu i se cercetează pricina după dreptate și dacă nu i se înapoiază, domnia voastră să știți că pe siromahul nostru nu-l vom lăsa în pagubă.

Și Dumnezeu să vă veselească.

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Cinstiților noștri frați și bunilor prieteni, pulgar-meșterului și județului crăesc și celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată căzută. Pe verso, însemnare latină din sec. XV, (la început): *Neon Heten (?) fassus est, vigilia Barbare; Quod stulti sunt, qui tenent iudicia, sicut ipse et alii, qui non sunt confirmati.* Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 30.

Atribuit lui Radu cel Mare pentru criterii paleografice și diplomatice.

www.dacoromanica.ro

X.

1495—1508. Radu cel Mare cere Sibienilor să intervină să se plătească lui Nicola datoria ce o are dela Petre Orbul din Sebeşul Săsesc.

† Божїю милостїю, Іѡ Радул воєвода и господинъ, пишет господство-ми нашим честитим братїꙗм и добрїим прїꙗтелом, пȣргар-мещерȣ и сѫдцȣ кралевȣ и в҃і-тїнм пȣргаром ѡт Сибиню, много здравїє. И по сем, давам ȣ знанїє господства-ви из радї ѡвою наш чловѣкъ именем Никола, єрє има нєкою дл҄ъг ȣ Сас Шебеш, ȣ єдин чловѣкъ господства-ви именем Пътрȣ Ѡрбȣл. Сего радї молим и просим господства-ви, како наши чести братїє и добри прїꙗтели, да ви наȣчи Богъ господства-ви, те да ȣчините из радї мою волю, те да им гледате господства-ви праки закон, да не има ѡвою наш чловѣкъ квар ѡт людї господства-ви, нȣ да им се платит дл҄ъг. Ꙗ ми кемо знати много хар господства-ви.

И Богъ ви веселит.

† Іѡ Радул воєвода, милостїѧ Божїѧ господинъ.

(Verso) Честитим братїꙗм и добрїим прїꙗтелом, пȣргар-мещерȣ и сѫдцȣ кралевȣ и в҃ї-тїнм пȣргаром ѡт Сибиню.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voevod şi domn, scrie domnia mea cinstiţilor noştri fraţi şi bunilor prieteni, purgar-meşterului şi judeţului crăiesc şi celor 12 pârgari din Sibiu, multă sănătate. Şi după aceasta, dăm de ştire domniei voastre pentru acel om al nostru, anume Nicola, că are o datorie oarecare la Sas Sebeş, la un om al domniei voastre anume Pătru Orbul. De aceia rugăm şi poftim pe domnia voastră, ca pe cinstiţii noştri fraţi şi buni prieteni, ca să vă învețe Dumnezeu pe domnia voastră, ca să faceţi pentru voia mea, să-i cercetaţi domnia voastră cu lege dreaptă, să nu aibă omul nostru pagubă dela oamenii domniei voastre, ci să i se plătească datoria. Iar noi vom afla mult har domniei voastre.

Şi Dumnezeu să vă veselească.

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Cinstiţilor fraţi şi bunilor prieteni, purgăr-meşterului şi judeţului crăiesc şi celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată căzută, Arhiva Naţională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 31.

Atribuit lui Radu cel Mare după titlu şi paleografie. Un Nicula din Râmnic este negustor la Sibiu, la 1500 (*Quellen*, pp. 295—301).

11. да им, de două ori. 12. прави | пра[в]. 18. După пȣргаром ad. Брашє, apoi şters.

www.dacoromanica.ro

XI.

1500. — Judeţul şi pârgarii din Argeş şi boierii Dimitrie, Petre, Tudoran şi Stanislav de acolo intervin la Sibiu pentru boierul Gherghe, care, pe mărturia lor, a părăsit de mult Râmnicul, înaintea molimii, şi s'a aşezat cu familia la Argeş. Să fie deci lăsat să târguiască în bazarul regal din Sibiu.

† Пишѫ сѹдец и ві҃ пъргари ѡт Ѧргиш и жѹпан Димитрѹ и жѹпан Петрѹ и жѹпан Тѹдоран и жѹпан Стъністлав, много здравїе и поклоненїе сътварѣмо ваш господство, сѹдец и ві҃ пѹргарѡм ѡт Сибин. И по сих, ви дам ѹ знанїе за радї работѹ жѹпанѹ Герге. Ето како даде Богь болесть ѹ Рибник, а ѡн еще ѡт давно дошел със жѹпаницам си и със децами си ѹ Ѧргиш. Сего радї, да их ѡставите ѹ миръ, да тръгѹет ѹ пазар кралевски, по наше дѹше. Инако не ест. Сего радї, да их не бантѹете. И Богь ви веселит, Ѧмин.

(Verso) † Сѹдец и ві҃ пѹргари ѡт Сибин.

† Scriu judeţul şi 12 pârgari din Argeş şi jupân Dimitru şi jupân Petru şi jupân Tudoran şi jupân Stănislav; multă sănătate şi închinăciune facem domniilor voastre, judeţului şi celor 12 pârgari din Sibiu. Şi după acestea, vă dăm de ştire pentru treaba jupânului Gherghe. Acesta, când a dat Dumnezeu molimă la Râmnic, iar el încă demult era dus cu jupâniţa sa şi cu copiii săi la Argeş. Deci, să-i lăsaţi în pace să târguiască în bazarul crăiesc, pe sufletele noastre. Şi altfel nu este. Deci, să nu-i prigoniţi. Şi Dumnezeu să vă veselească. Amin.

(Adresa pe verso). Judeţului şi celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, fără urme de sigiliu. Arhiva Naţională Săsească, Sibiu, documente cirilice, Nr. 28. Gherghe de Argeş, zis şi de Râmnic, apare ca un mare negustor în socotelile Sibiului, la 1500. Tot atunci apar, tot acolo, Tudoran de Argeş şi Petre de Argeş (*Quellen*, pp. 270, 272, 283—307).

XII.

1495—1508. Radu cel Mare scrie Sibienilor pentru Berindei din Argeş care a fost prins la Sibiu cu un cal de furat. El şi-a pus chezaş şi a căutat până la al şaptelea vânzător al calului în herghelia din Scăuneni. Calul fusese furat de Manciul şi Gârbaci din Lovişte (Titeşti); unul a fost spânzurat, celălalt a murit în ocnă. Domnul protestează împotriva închiderii graniţelor şi opririi negustorilor din Argeş pentru atâta lucru şi ameninţă cu oprirea exportului.

† Милостиѡм Божїѡм, Іѡ Радѹл воевода и господинъ земли Влашкои, пишет господство-ми много здравїе нашим добрим приıателом и ближним сѹседом, бѹлгър-мещерѹ и съдцѹ крелевем и ві҃-тим

www.dacoromanica.ro

пръгарѡм ѡт Єибин, И по сем ви даваm ȣ знанїє за радї ѡвага нашега сиромаха на име Беринд҄ѣи ѡт тръг Аргишȣ, що ест кȣпил един кон за негов добиток прав. Тако ест дошел тȣи ȣ Єибин прав чловѣкъ, да се похранет, како та ваши сиромаси ȣ землю господства-ми. Тем радї ваша милостъ вїє га сте познали тоган конѣ, тако сте ȣхватили нашега сиромаха, прав чловѣкъ, тако сте свезали, та сте хтели да га загȣбите. А ѡн си ест поставил везъш, та си ест изкадил главȣ ѡт вашех рȣке, докле си хтет наити солдȣша. Тако ест ходил до з҃-маго солдȣша, тако седмаго солдȣша, ѡн га ест нашел ȣ коннска, ȣ село Єкъȣнѣни, по име Бъра. Тако Бъра, ѡн еще ест кȣпил със негов прав добиток ѡт Манчȣл и ѡт Гръбач ѡт Ловище, ѡт Титещи. А тем людї, ѡни сȣ биле некои зло творци людїє, таре сȣ ȣкрали и ѡт земле господства-ми и земле кралевем светлосте Тако сȣ побиги ȣ земле кралевем светлости, тако сте ȣхватили един ѡт них, именȣ Гръбач, тако га сте тамо ѡбесили. А Манчȣл, ѡн ест дошел пак ȣ землю господства-ми. Тако ест ȣмръл на ѡкно. А къда ест бил зимȣска, ѡни сȣ дошли варошани аргишане ȣ Єибин със товар, да се хранет мегю вас, а вие их сте запретили и пȣт сте затворили за те зло-творни людїє. Тем радї, молим ваше приꙗтелство како да имат наши людїє прав закон ȣ ваша милостъ, како и ваши людїє ȣ землю господства-ми. Тако гледаите ваша милостъ, та не затвараите пȣт за теи зло творни людї, ере ако сте затворили пȣт за толикȣ работȣ, а господство-ми чем дръжати мир, а мои людї а господство ми их кем запретити, ни един да не доидет със кȣплю иљї със воскȣ илї със рибȣ, илї бȣди със кою кȣплю. И да знае ваша милостъ ере господство-ми не кем ѡставити наши сиромаси ȣ пагȣбȣ, а нȣ кем платити ѡт вашех людї, како сте почели ваша милостъ. И Богъ ви ȣмножит лета.

† Iѡ Радꙋ воєвѡда, милостїѧ Божїѧ господинь.

(Verso) Нашим добрим прїꙗтелем и ближним сȣседом, бȣлгърмещерȣ и съдцȣ кралевȣ и в҃і-тим пръгарѡм ѡт Єибин.

† Din mila lui Dumnezeu, Ia Radul voevod și domn al Țării Românești, scrie domnia mea multă sănătate bunilor noștri prieteni și vecinilor de aproape, bulgăr-meșterului și județului crăiesc și celor 12 pârgari din Sibiu. Și după aceasta, vă dăm de știre pentru acel siromah al nostru, anume Berindei din târgul Argeș, care a cumpărat un cal din averea sa dreaptă. Deci s'a dus acolo la Sibiu, omul drept, ca să se hrănească, precum și siromahii voștri în țara domniei mele. Deci domnia voastră ați recunoscut acel cal, deci ați prins pe siromahul nostru, om drept, de l-ați legat, de voiați să-l ucideți. Iar el și-a pus chezaș, astfel și-a scos capul din mâinile voastre, până ce va găsi pe vânzător. Astfel a umblat până la al șaptelea vânzător, deci pe al șaptelea vânzător el l-a găsit la herghelia din satul Scăuneni, anume Bâra. Astfel Bâra, el încă și-a cumpărat cu averea sa dreaptă dela Manciul

www.dacoromanica.ro

și dela Gârbaci din Loviște, dela Titești. Iar acei oameni, ei au fost niște oameni răufăcători, astfel au furat și din țara domniei mele și din țara strălucitului crai. Astfel au pătruns în țara strălucitului crai, deci ați prins unul dintr'înșii, anume Gârbaci, deci l-ați spânzurat acolo. Iar Manciul, el a venit iarăși în țara domniei mele, astfel a murit la ocnă. Iar când a fost astă iarnă, orășenii argeșeni au venit la Sibiu cu marfă, să se hrănească între voi, iar voi i-ați oprit și ați închis drumul pentru acei oameni răufăcători.

De aceia rugăm pe prietenia voastră ca oamenii noștri să aibă lege dreaptă la domnia voastră, precum și oamenii voștri în țara domniei mele. Astfel vedeți domnia voastră, să nu închideți drumurile pentru acei oameni răufăcători, căci dacă închideți drumul pentru atâta lucru, iar domnia mea vom ține pacea, dar pe oamenii mei domnia mea îi vom opri, nici unul să nu meargă cu negoț, sau cu ceară, sau cu pește, sau fie cu orice negoț. Și să știe domnia voastră că domnia mea nu vom lăsa pe siromahii noștri în pagubă, ci vom plăti dela oamenii voștri, precum ați început domnia voastră. Și Dumnezeu să vă înmulțească anii.

† Io Radul voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Prietenilor noștri buni și vecinilor de aproape, bulgărmeșterului și județului crăiesc și celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată. Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documente cirilice, Nr. 33. Cuvinte rare: солдѹю = vânzător, care transmite, коннска = herghelie, побанги dela побанз, ѡбесити dela ѡбѣсити = a spânzura. зимѹска, astă iarnă (sârbism). Atribuit lui Radu cel Mare din motive paleografice și diplomatice.

XIII.

6 Octombrie 1512—1520. Neagoe Basarab trimite la Sibiu pe Vlaicu și Cazan portari.

† Милостию Божїею, Іѡ Басараба воевода и господинь Влашки, пишемѹ нашем чьститим и добрим приетели, сѹдцѹ висоте кралевѹ и вї-тим прьгари ѡт Сибию, много здравїе приносит вашемѹ милости. И по сих, ви говорим, понеже тѹїа кет доити наше верни слѹѕе, на име Влаикѹла и Казана портари сьс нашеми истинними речи. Сего радї елика ѡт нас кь ваше милости избеседит, а ваше милости ѡ вьсех да их вѣрѹете, понеже сѹт наше речи истинни. И Богь ви веселит.

Писан, Ѡх҇товрїи ѕ҃ дьни.

† Іѡ Басараба вѡевѡда, милостїѧ Божїѧ господинь.

(Verso) † Нашем чьститим и добрим приетели, сѹдцѹ висоте кралеви и вї-тим прьгаром ѡт Сибию.

36. Писан | пи^с^. Ѡхтоврїи | ѡ^х^. дьни | дн.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Basaraba voevod și domn al Țării Românești scriem cinstiților și bunilor noștri prieteni, județului înaltului crai și celor 12 pârgari din Sibiu, multă sănătate aduce domniei voastre. Și după acestea, vă spunem că vor veni acolo slugile noastre credincioase, anume Vlaicul și Cazan portari, cu cuvintele noastre adevărate. De aceia câte vor spune dela noi către domnia voastră, iar domnia voastră despre toate să-i credeți, pentrucă sânt cuvintele noastre adevărate. Și Dumnezeu să vă veselească.

Scris, Octombrie, 6 zile.

† Io Basaraba voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Cinstiților și bunilor noștri prieteni, județului înaltului crai și celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată, cu legenda: „Милостю божию, Іѡ Басараба ʼвоев ода и господинь". (Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab voevod și domn), reprezentând două figuri încoronate și un arbore între ele. Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 41. Atribuit lui Neagoe Basarab după titlul domnesc și aspectul paleografic, precum și după pecetie.

XIV.

9 Decembrie 1512—1520. Neagoe Basarab trimite la Sibiu pe Dragul să cumpere 10 cazane cu 250 aspri; cere să i se dea cazane trainice, căci cele cumpărate mai de mult s'au stricat.

† Милостїю Божию, Іѡ Басараб воикода и господинь Влашки, пишемо нашим честитим и добрим прїателѡм и ближним сꙋседом, сꙋдцꙋ и вї-тим пꙋргарѡм ѡт Сибию, много здравїе. И по сиχ, молим вашꙋ милость, понеже послаχ слꙋгꙋ нашꙋ, по име Драгꙋл, до вашꙋ милость, како да кꙋпит грьнци ї, а ваша милостъ да се потрꙋдите за радї нас, како твръде добри грьнци, да ми наидете, тере да ми иχ донесете слꙋга наша. И послал смь аспри сн, да иχ кꙋпит. Сего радї молим вашꙋ милость да ми исправите, понеже смъ послал господство-ми и ѡт прежде тꙋꙗ, до вашꙋ милость за радї грьнци, тако ми донесоше, а ѡни биχꙋ слаби и недобри, тере се разбише. Сего радї велма да се потриде да ми наидете грънци добри. И Богь ви веселит.

Писан Декеврїн ѳ дьни: Исправник Дръган вистїꙗр.

† Іѡ Басараб вѡевѡда, милостиїѧ Божїеѧ господинь.

Adresa: (verso) † Нашем чиститим и добрим приетели, сꙋдцꙋ висоте кралевꙋ и вї прьгари ѡт Сибию.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab voevod și domn al Țării Românești, scriem cinstiților și bunilor noștri prieteni și vecinilor de

33. Писан | пн. Декеврїн | де. дьнь. дн. Испрванник | н. вистїꙗр | вн.

www.dacoromanica.ro

aproape, județului și celor 12 pârgari din Sibiu, multă sănătate. Și după acestea rugăm pe domniile voastre, pentrucă am trimis pe sluga noastră, anume Dragul, către domnia voastră, ca să cumpere 10 cazane, iar domniile voastre să vă osteniți pentru noi, ca să-mi găsiți cazane bune și tari, deci să mi le aducă sluga noastră. Și am trimis 250 de aspri, să le cumpere. De aceia, rugăm pe domnia voastră să-mi faceți treabă, pentrucă domnia mea am trimis și mai înainte de aceasta la domnia voastră pentru cazane, deci mi s'au adus, dar ele au fost slabe și proaste, căci s'au spart. De aceia, să vă dați mare osteneală ca să-mi găsiți cazane bune. Și Dumnezeu să vă veselească. Scris în Decembrie, 9 zile, ispravnic Drăgan vistier.

† Io Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu, domn.

(Adresa pe verso). Prietenilor noștri cinstiți și buni, județului înaltului crai și celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, sigiliu mic cu legenda: „Мил[остїю Бож]но, Іѡ Ба[с]араба воивода господинь". (Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab voevod, domn). Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documente cirilice, Nr. 27. Atribuit lui Neagoe Basarab după titlul domnesc și aspectul paleografic.

XV.

24 Ianuarie 1513—1521. Neagoe Basarab scrie Sibienilor că a primit solia lui Opriș și le trimite răspuns prin același.

† Милостїю Божїею, Іѡ Басараба воевода и господинь Влашки, пишемо нашим чьститим и добрим прїıателом, сѹдцѹ кралевѹ и бѹргьр-мецıерѹ и кї-тим пѹргаром ѡт Ѳибин, много здравие приносим ва[шои ми]лости. И по сих, давам ѹ знанїе вашои милости, книгѹ и рѣчи що ми есте послаѡ и порѹчаѡ по слѹга вашои милости Ѡприше, добре ви сьм разѹмеѡ вашои милости. И паки щоби нам потребнех рѣчи, паки по нега посилахмо и порѹчахмо вашои милости. Ѳего радї елика изречет ѡт нас кь ваша милости, верѹните, понеже сѹт наши рѣчи истинни. И Богь ви веселит.

Писан, месѣца Генарїи, кд дьни.

† Іѡ Басараба вѡевѡда, милостїѩ Божїѩ господинь.

(Verso) Нашим чиститим и добрим прїıател[ом, бѹргър-мецıерѹ] и сѹдцѹ кра[левѹ и вї-тим пѹргаром ѡт Ѳибин.]

† Din mila lui Dumnezeu, Io Basaraba voevod și domn al Țării Românești, scriem cinstiților și bunilor noștri prieteni, județului crăesc și burgăr-meșterului și celor 12 pârgari din Sibiu, multă sănătate aducem domniei voastre. Și după acestea, vă dăm de știre domniei voastre,

---

31. Писан | пи(с)н. дьни | д(н).

www.dacoromanica.ro

cartea și cuvintele pe cari mi le-ați trimis și mi le-ați încredințat prin sluga domniei voastre Opriș, bine v'am înțeles pe domnia voastră. Și de asemenea cuvintele care ne-ar fi de trebuință, iarăși le trimitem printr'însul și le încredințăm domniei voastre. Deci, câte va spune dela noi către domnia voastră, să credeți, pentrucă sânt cuvintele noastre adevărate. Și Dumnezeu să vă veselească.

Scris în luna Ianuarie, 24 zile.

† Io Basaraba voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Cinstiților și bunilor noștri prieteni, burgăr-meșterului și județului crăesc și celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată cu legenda: † Милостю Божно, Іѡ Басарапа воивода господинь, (Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab voevod, domn), reprezintă două figuri cu un arbore între ele. Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documente cirilice, Nr. 40. Atribuit lui Neagoe Basarab după pecetie, titlu domnesc și aspectul paleografic.

Opriș pomenit ca sol al Sibienilor la Pârvu II Craiovescu mare ban (S. Dragomir, pp. 66—67). Pârvu II este ban între 1522—1528 (Filitti, *Craioveștii*, p. 29).

XVI.

1512—1521. Neagoe Basarab protestează împotriva prinderii unor oameni ai lui de către Sibieni pentru datoriile lui Bogdan din Râmnic. Datoriile se vor plăti.

† Милостию Божиею, Іѡ Басараб воивода и господинь, пишет господство-ми нашим чьститим братиам и добрим приıателом и ближним сѹседом, пѹргар-мещерѹ и сѹдцѹ и ві҃-тим пръгаром ѡд Ѳибин, много здравїе приносим господствѹ-ви. И по сих, давам ѹ знанїе господствѹ-ви за работѹ ѡкемѹзи чловѣкѹ господства-ми именем Богдан ѡт Рибникѹ, ере ест бил длъжен едномѹ чловѣкѹ ѡт дръжавѹ господства-ви. Я нѣкои чловѣци ѡт дръживѹ господства-ки, ѡни сѹ били длъжни нѣкоим чловѣцем господства-ми. Тогаи радї тензи чловѣци ѡт дръжавѹ господства-ви, ѡни сѹ ѹхватили един чловѣкъ господства-ми за радї тои дльг. Ѳего радї, молю господство ваше, како наши братие и приıатели, да ни ѡставите чловѣка ѹ мир и слободно, а що хтет имати чловѣци господства-ви дьгове ѹ нашоу землю, а ѡни им хтет платитї све. Я паки чловѣци господства-ви да плащат нашим чловѣком. Тако господство-ви съмотрите, ере ни сте господство-ки братие и приıатели, тере да такои требе да ест мегю нами братство и приıателство и живот и да имают чловѣци господства-ки ѡд нас сѹд и закон прак и такогере и наши чловѣци да имат ѡт господства-ки прак закон и сѹд. И Богъ ви весеlит.

† Іѡ Басараб воевода, милостиѫ Божіѧ господинь.

(Verso) Нашим чьститим братиам и добрим приıателом, пѹргар-мещерѹ и сѹдцѹ и ві҃-тим пръгаром ѡт Ѳибин.

www.dacoromanica.ro

† Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab voevod și domn, scrie domnia mea cinstiților frați și bunilor prieteni și vecinilor de aproape, purgar-meșterului și județului și celor 12 pârgari din Sibiu, multă sănătate aducem domniei voastre. Și după acestea, dăm de știre domniei voastre pentru pricina acelui om al domniei mele, anume Bogdan din Râmnic, că a fost dator unui om din ținutul domniei voastre, iar niște oameni din ținutul domniei voastre, ei au fost datori unor oameni ai domniei mele. Pentru aceia, acei oameni din ținutul domniei voastre, ei au prins pe un om al domniei mele pentru acea datorie. Deci rog pe domnia voastră, ca pe frații și prietenii noștri, să ne lăsați omul în pace și liber și datoriile pe care le vor avea oamenii domniei voastre în țara noastră, ei le vor plăti toate. Și de asemenea oamenii domniei voastre să plătească oamenilor noștri. Astfel, domnia voastră gândiți-vă că ne sânteți domnia voastră frați și prieteni, deci trebue să fie între noi frăție și prietenie și viață și să aibă oamenii domniei voastre dela noi judecată și lege dreaptă și de asemenea și oamenii noștri să aibă dela domnia voastră lege și judecată dreaptă. Și Dumnezeu să vă veselească.

† Io Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Cinstiților noștri frați și bunilor prieteni, purgar-meșterului și județului și celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, două peceți aplicate, pecetia din stânga reprezintă un bust femeiesc, cea din dreapta un bust bărbătesc în stilul Renașterii. Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documente cirilice, Nr. 39. Atribuit lui Neagoe Basarab după titlul domnesc și aspectul paleografic.

XVII.

1512—1521. Neagoe Basarab scrie Sibienilor că a primit solia prin Băilă pentru prădăciunile suferite de Sibieni pe Gilort. A trimis pe Șuica vornic să prindă pe toți hoții și să-i spânzure; păgubașii se vor întâlni cu Șuica la Râmnic, spre a fi despăgubiți. Cere însă să se facă dreptate și negustorilor din țara lui.

† Іѡ Басараб воевода, Божїею милостию господинь Влашки, пишемо, нашим чьститим и добрим прїятелим и ближним сȣседим, пȣргьрмещерȣ и сȣдцȣ и вї-тим пȣргаром ѡт Єибин, много здравие приносим вашои милости. И по сих давам ȣ знание вашом милости, книгȣ и речи що сте нам послали по вашега чловѣка Бъил за работȣ вȣхфем, кои сȣт ѡт къ наше стране, ѡт къ Гилорт, а ми смо послали нашега болѣрина, жȣпана Шȣика дворника, да гледат тизи пагȣбе, да их вратит сиромасим вашои милости. И каре колици вȣхфе хоке наити ере сȣт ȣкрали сиромасим вашои милости, макар една кокошка, а ѡни ски да их ѡбѣсит, какоке ке да несмѣет ȣкрати. Тако да гледате

35. речи | рчи.

каше милости, каре колицн чловѣцн нмате със паг8б8, а ви да их послате негрѣшено wт сьда 8 неделю, преко две неделе, да се състанит със нашега болѣрина, Ш8ика дворник, на тръг Рибник8 на Олт. Тако wт т8и да се wтидет да гледат теи паг8бе, да их вратит. Сего радї и каша милости да гледате пок8де с8т наши сиромаси, тере имают паг8бе, а каша милости пакн да их вратите, да не с8т наши сиромаси със паг8б8, понеже ми кемо вратити, али хокемо да вратите и каша милости паг8ба нашим сиромахом, да не плачет едини, а др8зи да се смѣет, ан8 да с8т вьси ракники. Сего радї, да си послате каша милости людїи на дьнь що више писахмо.

И Богь ви веселит. Амин.

† Iw Басарабь воевода, милостїа Божїа господинь.

(Verso) Нашим чьститим и добрим приятелим, п8ргьр- мещер8 и с8дц8 и вı-тим п8ргаром wт Сибиню.

† Io Basarab voevod din mila lui Dumnezeu domn al Țării Românești, scriem cinstiților și bunilor noștri prieteni și vecinilor de aproape, purgăr-meșterului și județului și celor 12 pârgari din Sibiu, multă sănătate aducem domniei voastre. Și după acestea, dăm de știre domniei voastre, cartea și cuvintele pe cari ni le-ați trimis prin omul vostru Băilă pentru pricina hoților cari sânt din părțile noastre, dela Gilort, iar noi am trimis pe boierul nostru, jupân Șuica dvornic, să cerceteze acele pagube, să le înnapoieze siromahilor domniei voastre. Și oricâți hoți va găsi că au furat siromahilor domniei voastre, măcar și un cocoșel, pe toți să-i spânzure, ca să nu mai cuteze cineva să fure. Astfel să cercetați domnia voastră, oricâți oameni aveți cu pagubă, iar voi să-i trimiteți negreșit de Duminecă acum, peste două Dumineci, să se întâlnească cu boierul nostru, Șuica dvornic, în târgul Râmnicului, la Olt.

Astfel, de acolo să se ducă să cerceteze acele pagube și să li se înnapoieze. De aceia și domnia voastră să cercetați pe unde sânt siromahii noștri, de au pagube, iar domnia voastră iarăși să le înnapoiați, ca să nu fie siromahii noștri cu pagubă, pentrucă noi vom înnapoia, dar vrem să înnapoiați și domnia voastră paguba siromahilor noștri, să nu plângă unii, iar alții să se sumețească, ci să fie toți deopotrivă. De aceia, să vă trimiteți domnia voastră oamenii la ziua pe care am scris-o mai sus. Și Dumnezeu să vă veselească. Amin.

† Io Basarab voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso) Cinstiților și bunilor noștri prieteni, purgăr-meșterului și județului și celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată cu legenda: „Милостю Божїю Iw Басараба воикода и господинь". (Din mila lui Dumnezeu, Io Basarab voevod şi domn), reprezentând două figuri cu un arbore între ele. Arhiva Naţională Săsească, Sibiu, Documentele cirilice, Nr. 38. Cuvântul в8хфе, в8хфем. (dat. plur.), este o derivaţie din в8лкъ (plural в8лхви), hoţi. Atribuit lui Neagoe Basarab după pecetie, titlu domnesc şi aspectul paleografic. Şuica paharnic din Şuici e pomenit într'un hrisov al lui Radu cel Mare din 10 Decemvrie 1505 (Acad. Rom., doc. pachet XXXIII/191), e probabil acelaşi.

www.dacoromanica.ro

XVIII.

9 Noembrie 1522—1528. Pârvu mare ban al Craiovei scrie Sibienilor că a primit solia lor și răspunde prin același curier.

† Ѡт жꙋпан Прьвꙋл велики бан кралевски, пишет чьститим и нарочитим и ѡт Бога дарованним, моим добрим братїꙗм и верним прїꙗтелим и ближним сꙋседим, Сибинскем господам, бꙋлгарꙋ-мещерꙋ и сꙋдцꙋ светломꙋ кралю и вї-тем полгаром ѡт дивни град Сибин, много здравїе и поклоненїе приносим вашои висоте, ꙗкоже моим сладчаншим братїꙗм. И по сих, книгꙋ и речи що ми сте допꙋстили по верногa чловѣка вашои господствꙋ, аз ѡ вьсех по редꙋ добре сьм разꙋмел вашои господствꙋ. Сего радї, каре елика изречет чловѣка вашои висоте ѡт мене кь вашои господство, да верꙋите, ере сꙋт мои истини речи, ино не ест И Богь да ꙋмножит лета господствꙋ-ви. Ꙗмїн.

Писан месѣца Ноемврїꙗ. дьни Ѳ.

(Verso) † Ꙋ вьсем почтеннем моим братїꙗм Сибинскем господарем, бꙋлгарꙋ-мещерꙋ и сꙋдцꙋ висотемꙋ кралю и вї-тем полгаром ѡт граде Сибин.

† Dela jupân Pârvul mare ban al Craiovei, scrie cinstiților și aleșilor și de Dumnezeu dăruiților bunilor mei frați și credincioșilor prieteni și vecinilor de aproape, domnilor Sibiului, bulgar-meșterului și județului luminatului crai și celor 12 pârgari din minunata cetate Sibiu, multă sănătate și închinăciune aducem înălțimii voastre, ca fraților mei prea dulci. Și după acestea, cartea și cuvintele pe cari ni le-ați trimis prin credinciosul om al domniei voastre, eu despre toate pe rând bine am înțeles pe domnia voastră. De aceia, oricâte va spune omul înălțimii voastre dela mine către domnia voastră, să credeți, căci sânt cuvintele mele adevărate, altfel nu este. Și Dumnezeu să înmulțească anii domniei voastre. Amin.

Scris în luna Noembrie, 9 zile.

(Verso). Tuturor cinstiților mei frați, domnilor Sibiului, bulgar-meșterului și județului înaltului crai și celor 12 pârgari din cetatea Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată ștearsă. Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 48. Pârvu Craiovescu este ban dela Februarie 1522—14 Aprilie 1529 (Filitti, *Craioveștii*, p. 29 și I. Bogdan, *Documente și Regeste*, p. 232, nota).

XIX.

Iulie 1523. Pârvu Craiovescu scrie Sibienilor că boierii s'au adunat cu toții în jurul său, așteptând venirea lui Vladislav voevod dela Turci. Dacă va veni cu pace, i se vor închina, dacă nu, vor trece în Ardeal,

14. Писан | пи^{с}. Ноемврїа | но^{м}е. дьни | дн.

www.dacoromanica.ro

credincioși jurământului făcut lui Ianoș Zapolia. Femeile și copiii au fost trimiși înainte la munte.

† Ѡт жѹпан Пръвѹл бан, чьститим и нарочитим и ѡт Бога дарованним, моим добрим братїꙗм и ближним прїꙗтелим, бъларѹмещерѹ и сѹдцѹ светломѹ кралю и ві̅-тим полгарѡм ѡт Сибин, много здравїе и любовнное поклоненїе приносим вашемѹ господствѹ. И по сих, давам въ ѹзнанїе господствѹ-ви за радї речи що ми сте послали. Азъ добре съм разѹмел и разбрал речи вас. Ви ѹ том добре да знаите господства-ви, како гласок що ни истино доиде ѡт къ Тѹрка земле, како ни приде господар Владислава воивода, али със много Тѹрци ш ним, и книге ни сѹт верохане дошли, али да се поклонимо к немѹ, да ни ест господар. Того радї, тои да знаите, господства-ви, ере знаите вашемѹ господствѹ, како смо се прѣклонили къ светломѹ кралю, нашемѹ господинѹ и под свѣти корѹне и къ господинѹ Ꙗноша воиводе и клели смо се. Тако не хокемо тои верѹи и клеткѹ ѡставити, анѹ да имамо поѹченїе ѡт къ господства-ви. Али ако еще видимо ере по правдѹ истинѹ прїиде ѡвои господинъ господаръ ѡт Портѹ, да ест господар съ мир и нам да ест съ мир и прїꙗтел господинѹ светломѹ кралю и потем господинѹ-ни Ꙗнеша воевода и вашемѹ господствѹ да ест прїꙗтел, ꙗкоже сѹт били дрѣвни Влашки господари прїꙗтели чьститомѹ кралю и господствѹ-ви свем, анѹ вет бити некоꙗ прѣварenїе Тѹрком хитростию, тере да ни приварит никако, ми кемо еще видети. Ере имамо наши чловѣци послани, добрѣ да исходит и да наидет що ест истинѹ. Тако како вет наити, а ми ѡпет хокем послати на знанїе господствѹ-ви. А паки, ако видимо добрѣ истино и право ере ни вет доити тои господар съ мир, да ни ест на мир нам свем, тогда ми кемо поѹченїе имати ѡт къ вашои милости, ако хтем се поклонити ѡвомѹ господарѹ. Тако съмотрите вашомѹ господствѹ, да имамо поѹченїе ѡт господства-ви и чловѣци господства-ви възда да пошлете, да сѹт код мене, понеже сѹт свих болꙗре събрани зде съ мном. Тако, вашемѹ господствѹ еще гледаите и пазите, ако ми имамо некою неволю, ми кемо ѡпет съ нашем главем и съ нашим челꙗдим прѣстанꙗти к вашемѹ господствѹ. И съга сѹт наше челꙗди горѣ, на брод, тъчїю да видимо ако имамо некомѹ силость, а ми тамо да приидем. И Богъ ви веселит. Амин.

(Verso) Моим добрим братиꙗм и ближним прїꙗтелем, бѹлгарѹмещерѹ и сѹдцѹ кралю и ві̅-тим полгаром ѡт Сибин.

† Dela jupân Pârvul ban, cinstiților și aleșilor și de Dumnezeu dăruiților, bunilor mei frați și prieteni de aproape, bulgar-meșterului și județului strălucitului crai și celor 12 pârgari din Sibiu, multă sănătate

3. жѹпан | жѹ. 37. мещерѹ | мерѹ.

www.dacoromanica.ro

și închinăciune cu dragoste aducem domniei voastre. Și după acestea, dăm de știre domniei voastre pentru cuvintele pe cari mi le-ați trimis. Eu am înțeles și am socotit bine cuvintele voastre. Voi întru aceasta bine să știți, domnia voastră, ce vești ne-au venit adevărate din țara turcească, precum că ne vine domn Vladislav voevod, dar cu mulți Turci cu dânsul și cărți de credință ne-au venit, ca să ne închinăm către dânsul, să ne fie domn. Deci, aceasta să știți, domnia voastră, că știți domnia voastră, cum ne-am închinat luminatului crai, domnului nostru și sub sfânta coroană și către domnul Ianoș voevod și ne-am jurat. De aceia, nu vrem să părăsim acea credință și jurământul, ci să avem învățătură dela domnia voastră. Dar dacă vom vedea că acel domn vine pe adevărata dreptate dela Poartă, să fie domn cu pace și nouă să ne fie cu pace și prieten al domnului luminatului crai și apoi și domnului nostru, lui Ianoș voevod și domniei voastre să fie prieten, precum au fost vechii domni ai Țării Românești prieteni ai cinstitului crai și ai domniei voastre tuturor, de nu va fi vreo înșelăciune a vicleniei Turcilor, să nu ne înșele în nici un fel, noi încă vom vedea. Căci avem oamenii noștri trimiși, să iscodească bine și să afle ce este adevărat; astfel precum vor afla, iar noi iarăși vom trimite pentru știrea domniei voastre. Și iarăși, dacă vedem bine, adevărat și drept, că ne va veni acel domn cu pace, să ne fie cu pace nouă tuturor, atunci noi vrem să avem învățătură dela domnia voastră, dacă ne vom închina acelui domn. Astfel, vedeți domnia voastră să avem învățătură dela domnia voastră și oamenii domniei voastre peste tot să-i trimiteți să fie pe lângă mine, pentrucă toți boierii sânt adunați aici cu mine. Deci domnia voastră încă cercetați și păziți, dacă noi avem vreo nevoie, noi vom trece iarăși cu capetele noastre și cu familiile noastre către domnia voastră. Și acum familiile noastre sânt sus la vad, ca îndată ce vom vedea că avem vreo silnicie, iar noi să venim acolo. Și Dumnezeu să vă veselească.

(Verso). Bunilor mei frați și prieteni de aproape, bulgar-meșterului și județului craiului și celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată, ștearsă. Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 46. Turcii numesc domn pe Vladislav III în Iulie 1523, Craioveștii ezită să-l primească, apoi îl recunosc pentru câtva timp (Filitti, *Craioveștii*, p. 63 și Giurescu, *Ist. Rom.*, II, p. 151).

XX.

Octombrie—Decembrie 1529. Barbu Craiovescu mare ban înștiințează pe Sibieni despre înfrângerea Turcilor, cari se întorc decimați peste Tisa și Dunăre. A primit solia prin curierul Andriaș.

† Мудрим и племенитим и ѡт Бога дарованим, нашим добрим приꙗтелом, булгер-мешеру Сибинскомѹ и судцу и свем пъргаром, много здравие и поклоненїе ѡт жѹпан Барбул бан Жиласки. И по сем да

www.dacoromanica.ro

е у знанїе вашои милости, що сте допꙋстилї по вашемꙋ чловѣкꙋ Ꙗндреꙗшу книгу, ми све разумеχмо. Знате ваше милости добре ере ѿ давна смо се заклели на правде, що ке бити ѿ ѡвеи стране, све кемо дати у знаніе. Ꙗли съда не ниша. Ꙗ за поганеχъ, да знате ере да иχ убие, некоꙗ воиска еще би утекли, алиχъ ест ꙋбил Богъ. Такои су прешли Дꙋнав и Тису без рукаχ и без ногаχ и без носове, како ест потрѣбно, такои су дошли. И ѿ съда напреда, що кемо знати, све кемо дати у знанїе вашои милости.

И Богъ да умножит лѣта господства-ви. Ꙗмин.

(Verso) † Булгер-мещеру и судцу и свем пъргаром.

† Înțelepților și nobililor și de Dumnezeu dăruiților, bunilor noștri prieteni, bulgăr-meșterului Sibiului și județului și tuturor pârgarilor, multă sănătate și închinăciune dela jupân Barbul ban al Jiului. Și după aceasta, să fie știut domniei voastre că cele ce mi-ați trimis cu carte prin omul vostru Andreiaș, noi toate le-am înțeles.

Știți bine domnia voastră că de mult am jurat pe dreptate, ce va fi de această parte, despre toate să dăm de știre, dar acum nu este nimic. Iar despre păgâni, să știți că i-a omorît, oarecare oaste încă ar fi fugit, dar i-a omorît Dumnezeu. Astfel au trecut Dunărea și Tisa fără mâini și fără picioare și fără nasuri, precum este nevoe, astfel au ajuns. Și de acum înainte, ce vom ști, despre toate vom da de știre domniei voastre. Și Dumnezeu să înmulțească anii domniei voastre. Amin.

(Verso). Bulgăr-meșterului și județului și tuturor pârgarilor.

Original hârtie, pecetie aplicată căzută. Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 47. Barbu II Craiovescu este ban sub Moise Vodă din Iulie 1529—29 August 1530, când e ucis în lupta dela Viișoara (Filitti, *Craioveștii*, p. 29 și 68). Știrile despre înfrângerea Turcilor privesc retragerea lor după asediul nereușit al Vienii (21 Septemvrie—15 Octomvrie 1529).

XXI.

1 Ianuarie 1530. Moise vodă scrie Sibienilor că a primit solia lor în frunte cu Miehel și se învoește cu tocmeala pe care o cer.

† Милостию Божїю, Іѡ Моисι воевода и господинъ Влашки, пишет господство-ми нашим чьститим и добрим приꙗтелим и ближним сꙋседом, сꙋдцꙋ висотемꙋ кралю и бꙋлгар-мещерꙋ и ві-тим пръгарѡм ѿ Сибиню, много здравїе приносим вашим милости. И по сиχ, ви давам ꙋ знанїе вашим милости, радї книгꙋ и рѣчи еже ми есте послали и порꙋчаѡ със людми вашеми милости, съ Мѣχелѡм и със дрꙋжинѡм си. Ꙗ господство-ми ѡ въсеχ по редꙋ добре ви смъ разꙋмеѡ рѣчим и тѧкмежием що сте поχтили ваша милости ѿ къ господство-ми, И господство-ми еще над тою смъ ѡставил. И варе елика

н
7. потрѣбно | потрбо.

www.dacoromanica.ro

изречет кише-реченни чловѣци вашим милости wт господство-ми къ ваша милости, w въсеχ иχ вѣрѹните, ере сѹт истинни рѣчи господства-ми. И Богъ ви веселит.

Писан Генарїи а дьнь.

† Іw Моиси вwевwда, милостїѧ Божїѧ господинь.

(Verso) † Нашим чьститим и добрим приıателим, сѹдцѹ висотемѹ кралю и бѹлгар-мещерѹ и вї пръгари wт Сибинію.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Moisi voevod și domn al Țării Românești, scrie domnia mea cinstiților și bunilor noștri prieteni și vecini de aproape, județului înaltului crai și bulgar-meșterului și celor 12 pârgari din Sibiu, multă sănătate aducem domniei voastre. Și după acestea, vă dăm de știre domniei voastre pentru cartea și cuvintele, pe cari mi le-ați trimis și mi le-ați încredințat cu oamenii domniei voastre, cu Miehel și cu suita lui. Iar domnia mea despre toate pe rând bine v'am înțeles cuvintele și tocmeala pe care ați poftit-o domnia vōastră dela domnia mea. Și Domnia mea am rămas de asemenea la aceasta. Și oricâte vor spune mai sus zișii oameni ai domniei voastre, dela domnia mea către domnia voastră, despre toate să-i credeți că sânt cuvintele adevărate ale domniei mele. Și Dumnezeu să vă veselească.

Scris, Ianuarie 1.

† Io Moisi voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Cinstiților și bunilor noștri prieteni, judetului înaltului crai și bulgar-meșterului și celor 12 pârgari din Sibiu.

Original hârtie, pecetie aplicată, cu legenda: † Печат Іw Моиси воивода и господинь Бла[ш]ки. (Pecetea lui Io Moisi voevoda și domn al Țării Românești), reprezentând două figuri cu un arbore între ele. Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 43. Moise vodă domnește din Ianuarie 1529—August 1530.

XXII.

18 August 1530, Sibiu. Moise vodă iartă lui Matiaș fost bürgermeister și celor 12 pârgari din Sibiu datoria de 12 florini.

† Милостию Божїю Моисеи воевода, господин Властои земли, пишем сию книгѹ Матїишѹ wт Сибини, бившиемѹ пѹлгер-мещерѹ ѹ Сибини граде и тѣм ві пѹргарем града тогождь. И по сем, ведомѹ да ест что ми били дължни ві фрорини, а господство-ми есем нимь wтпѹстил, ничто не сѹт дължни господство-ми. Сего ради, даю сию мою книгѹ и съ моею печетїю, како не сѹт дължни, ни господство-

4. писан | пи^с^. Генарїи | ге^н^. дьнь | днь.

33. тогождь | тогожд^ж^ь. 34. 36. господство-ми | г^с^втвоми.

www.dacoromanica.ro

ми, ни болерѹм господство-ми, ано сѹт прощени ѡт Бога и ѡт господство-ми. Писано ѹ Сибини граде, месеца Аѵгѹст, і͞и ден.
Моисеи воевода, Божїю милостию господинь Власкои земли.

† Din mila lui Dumnezeu, Moisei voevod, domnul Țării Românești, scriem această carte lui Matiaș din Sibiu, fostului pulger-meșter din cetatea Sibiului și celor 12 pârgari ai aceleiași cetăți. Și după acestea, să fie știut că mi-au fost datori cu 12 florini, iar domnia mea i-am iertat. Nimic nu sânt datori domniei mele. De aceia dau această carte a mea și cu pecetea mea, ca să nu fie datori, nici domniei mele, nici boierilor domniei mele, ci sânt iertați de Dumnezeu și de domnia mea. Scris în cetatea Sibiului, luna August, 18 zile.
Moisei voevod, din mila lui Dumnezeu domn al Țării Românești.

Original hârtie, pecetie aplicată cu legenda: „Печат Іѡ Моиси воивода и господинь Вла҃шки." (Pecetea lui Io Moisi voevod și domn al Țării Românești), reprezentând două figuri cu un arbore între ele. Pe verso, următoarea însemnare în limba germană, contemporană: « Moisin waida. Das ist die quitans awff die verschreibung der fl. 2000, die ich hab geben im und Sim beim der Hermanst[adt] wegen ». Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 45. Moise vodă a stat exilat la Sibiu din Mai până în August 1530. Actul este dat în momentul plecării spre Țara Românească, unde încercă să-și reia domnia cu ajutorul Sașilor din Sibiu. 11 zile după emiterea acestui act în Sibiu, Moise vodă e bătut și ucis la Viișoara (29 August 1530) (cf. Ostermayer, în Kemeny, *Fundgruben*, p. 16—17 și Giurescu, *Ist. Rom.*, II, p. 156).
Scris foarte neregulat și necorect. Pare a fi un autograf al lui Moise vodă. La urmă nu este obișnuita monogramă, ci numele și titlul domnului sunt scrise în întregime, ca un fel de semnătură.

XXIII.

1532. Stanciul ban și Stoica stolnic scriu Sibienilor, cerând o întâlnire cu solii lor, deoarece Vlad vodă dorește să se împace cu dânșii. Au trimis înainte pe solul Stepca și cer jurământ și răspuns grabnic. Locul întâlnirii e fixat la Turnu, la Medviș.

† Ѡт жѹпанѹ Станчѹл бан и жѹпанѹ Стоика столник, ѹ въсем почтенними нашими дроги, сладчаишими брати и добри приетници старии и господари сибинскомѹ градѹ, пѹргар-мещерѹ и сѹдцѹ и вї пѹргари, много здравие приносим вашемѹ господствѹ. И по сих, дакамо въ ѹ꙼вѣстию височаишомѹ вашѹ, книге и речи радї, понеже ни послах господина ни Владъ воеводъ дондеже до вашемѹ господствѹ, нѫ за дрѹгѹ, него радї сию двех христиенствѹ, ѡт давна сѹт въ нѹждѹ и въ печал. А съда, въ сию врѣмена, даде Господь Богь и прѣчистаа его матеръ, тако има господина ни воивода мисль и мановение съ сладостию, еже къ вашемѹ височѹ, ꙗкоже нищих и ѹбогих съхранити

1. 2. господство-ми | гⷭ҇твоми. 2. Писано | пⷭ҇ино Аѵгѹст | Аѵⷢ҇.

сѫ ѥдни съ дрꙋзи. Паки господина ни воиводꙋ съ гос[по]д[ство]-ви, да живꙋе и да прѣбивае, кꙋпноже с нами въсих, како и по прѣжде, ꙗкоже дрꙋзи господари що сꙋт бивше и минꙋвше. Паки ми въсию врѣмена ѡскръбнхмоѥ приити еже къ господства-ви, нѫ сьго радї, ми послахмо нашими посланицїи именем Ѳтепка и съ дрꙋгом его, даже до вашемꙋ висотꙋ, тако да ѡтвѣщанте нам съ клетво и съ истини речи, и да приидети, да се съеднихмо на Тꙋрнꙋ, на Медвиш, тере да дахмо книге и исправꙋ господина ни воиводꙋ въ рꙋцех вашех. Пачеже ми слободно ꙋлести въ градꙋ и въ рꙋцех вашех, и господства-ви такогере съ миром и съ сладстию вьвезети ꙋ рꙋцех господина ни. И ꙋ мегю нас брати господства-ви да живꙋемꙋ и да прѣбиваемꙋ и Бога молимꙋ и нищих ѥдни къ дрꙋзи да се съхранѣет съ миром, без ни ѥдно печал. Сего радї ведомо да ест вашемꙋ висотꙋ.

И Богъ ви ꙋкрѣпити въ здравие и съмирение. Амин.

(Verso) † Ꙋ всем почтеними нашими драги и сладча и добри приетели стареи и господари Сибински, пꙋргар-мещерꙋ и сꙋдцꙋ и вї пꙋргари.

† Dela jupânul Stanciul ban și dela jupânul Stoica stolnic, tuturor cinstiților noștri dragi, prea dulci frați și buni prieteni vechi și domni ai cetății Sibiului, purgar-meșterului și județului și celor 12 pârgari, multă sănătate aducem domniei voastre. Și după acestea, dăm de știre înălțimii voastre pentru cărți și cuvinte, pentru că ne a trimis domnul nostru, Vlad voevod, până la domnia voastră, nu pentru alta, ci pentru aceste două creștinătăți, de mult sânt în nevoie și în întristare. Dar acum, în această vreme, a dat Dumnezeu și preacurata Lui Maică, astfel de gând și de hotărîre cu dulceață are domnul nostru voevodul către înălțimea voastră, ca săracii și nevoiașii să se hrănească unii cu alții. Iarăși, domnul nostru voevodul să trăiască și să petreacă cu domnia voastră, împreună cu noi toți, ca și mai înainte, precum alți domni cari au fost și au trecut. Iarăși, noi în această vreme ne a fost cu supărare să venim către domnia voastră, dar deaceia am trimis trimișii noștri, anume Stepca și cu încă unul, până la înălțimea voastră, ca să ne vestiți cu jurământ și cu cuvinte adevărate și să veniți, să ne întâlnim la Turnu, la Medviș, să vă dăm cărțile și hotărîrea domnului nostru voevodului în mâinile voastre. De asemenea, noi să pătrundem liber în cetate și în mâinile voastre și domnia voastră de asemenea cu pace și cu dulceață să intrați în mâinile domnului nostru și să trăim și să rămânem între noi ca frați ai domniei voastre și să rugăm pe Dumnezeu și săracii unii cu alții să se hrănească cu pace, fără nici o supărare. Deci, să fie știut domniei voastre. Și Dumnezeu să vă întărească în sănătate și în pace. Amin.

(Verso). Tuturor cinstiților noștri dragi și dulci și buni prieteni vechi și domni ai Sibiului, purgar-meșterului și județului și celor 12 pârgari.

15. почтеними | era scris почтеномꙋ, apoi corectat.

www.dacoromanica.ro

Original hârtie, pecetie aplicată căzută. Arhiva Naţională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 50. Stoica este stolnicul lui Vlad Innecatul, la 1532 (Ghibănescu, *Divane*, p. 14), Stanciul banul e pomenit la 1540, sub Radu Paisie (Filitii, *Craioveştii*, 101 p.). Vlad Innecatul venise în domnie la 1530 împotriva lui Moise vodă protejatul Sibienilor. De aci cearta între domn şi oraşul săsesc. (Cf. Giurescu, *Ist. Rom.*, II, p. 156). Datat după anul funcţionării lui Stoica stolnic.

XXIV.

20 Martie 1538. Radu Paisie trimite la Sibiu pe omul său, Stanciu.

† Милостїю Божїю Іѡ Радул воивода и господинъ, пишем нашим чиститим и прѣвъзлюбленим братїе, бѹлгър-мещерѹ и сѹдцѹ и вї пѹргари сибински град, много здравїе и любок ви приносим. И по сих тѹіа смо послали наш верногa чловѣка, Станчюл, със наше истине речи. Сего радї, елика изречет ѡт нас къ ваше милостї, а ваше милостї, ѡ късе да верѹете его, ере сѹт наше речи истини. Тое ви дакам ѹ знанїе ваше милостї. И Богъ ви веселит. Писах Мартїи к дьни.

† Іѡ Радул вѡевѡда, милостїѧ Божїѧ господинь.

(Verso) Нашими чиститим и прѣвъзлюбленим братїе, бѹлгър-мещерѹ и сѹдцѹ високомѹ кралю и вї пѹргари сибинскомѹ градѹ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Radu voevod și domn, scriem cinstiților și prea iubiților noștri frați, bulgăr-meșterului și județului și celor 12 pârgari ai cetății Sibiului, multă sănătate și dragoste vă aducem. Și după acestea, am trimis acolo pe credinciosul nostru om, Stanciul, cu cuvintele noastre adevărate.

De aceia, câte va spune dela noi către domnia voastră, iar domnia voastră despre toate să-l credeți, că sânt cuvintele noastre adevărate. Aceasta vă dau de știre domniei voastre. Și Dumnezeu să vă veselească. Am scris în Martie, 20 zile.

† Io Radu, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso). Cinstiților și prea iubiților noștri frați, bulgăr-meșterului și județului înaltului crai și celor 12 pârgari ai cetății Sibiului.

Original hârtie, pecetie rotundă de ceară roşie, cu legenda: „† Печат Іѡ [Радѹла воеводе]". (Pecetia lui Io Radul voevod), două figuri cu o tulpină între ele. Arhiva Naţională Săsească, Sibiu, documente cirilice, Nr. 35. După pecetie, scris şi titlul domnesc, actul este din vremea lui Radu Paisie. Solia lui Stanciu e pomenită în socotelile Sibiului, în anul 1538 (Hurmuzaki, *Documente*, XI, p. 856).

XXV.

7 Aprilie 1545—1548. Mircea Ciobanul scrie Sibienilor că cei trei pușcași recomandați de dânșii se pregăteau să-l ucidă, după învățătura boierilor pribegi. Ei au fost închiși și dacă Sibienii voesc să fie liberați,

www.dacoromanica.ro

să trimeată în țară pe boierii pribegi, pentru cari domnul a jurat că nu le va face rău.

† Милостїю Божїею Іѡ Мирча воивода и господинъ въсои земле Угровлахїиской пишем у нашим чиститим и добрим приıателом и ближними суседї, булгар-маистор и судцу високотему крал и судцу и кї-тим пургари ѡт Сибиню град, много здравїе и съ любовїе приносит господству-ви. И по сих, книги и рѣчи еже ми есте послали по чловѣци господства-ви, а господство-ми добре ви смъ разумел, ере му есте поручали за три людїе пушкарни, еже сут дошли у господство-ми и господство-ви речете како сут добри и прави. Я у тем да знате господство-ви ере смъ нашел велма добре како тензи людїе ѡни сут дошли у господства-ми със поученїе ѡнем болѣри прибѣзи, ıако да пазит прилежное врѣме, да ме ударит. За тоган радї их смъ прихватил, а аще ест волѣ господства-ви да их слободим, а господство-ви неволисаите се радї мои глав къ тензи болѣри прибѣзи, тере их узимаите над веру господства-ви, да прїидет у господство-ми, по веру еже им смъ заклел у много кратах; таже и господство-ми хощу слободїти више-речени людїе. Тои давам у знанїе господству-ви. И Богъ ви веселит.

Писан Априлїи з҃ дьнь.

И елика изречет чловѣци господства-ви, веруите их, ере сут наши истини рѣчи.

† Іѡ Мирча воевода милостїѫ Божїѫ господинь.

Adresa † Нашим чиститим и добрим приıателом и ближним суседї, булгар-маистор и судцу и ві-тим пургари ѡт Сибиню град.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Mircea voevod și domn a toată țara Ungro-Vlahiei, scriem prietenilor noștri cinstiți și buni și vecini de aproape, bulgar-maistorului și județului înaltului crai și județului și celor 12 pârgari din cetatea Sibiului, aduce multă sănătate și dragoste domniei voastre. Și după acestea, cărțile și cuvintele ce mi-ați trimis prin oamenii domniei voastre, iar domnia mea v'am înțeles bine că mi-ați recomandat trei oameni pușcași, cari au venit la domnia mea. Și domnia voastră spuneți că sânt oameni buni și drepți. Dar la aceasta să știți domnia voastră că am aflat foarte bine că acei oameni au venit la domnia mea cu învățătura acelor boieri pribegi, ca să păzească vreme potrivită să mă lovească. De aceia i-am prins, iar dacă este voia domniei voastre ca să-i liberăm, iar domnia voastră să vă nevoiți pentru capul meu despre acei boieri pribegi, deci să-i luați pe credința domniei voastre, să vie la domnia mea, pe credința, pe care am jurat de multe ori. Atunci și

20. Писан | пи[с]. Ап[п]ліи | а. дьни | д[н].

domnia mea voi libera pe mai sus zișii oameni. Aceasta dăm de știre domniei voastre și Dumnezeu să vă veselească.

Scris în Aprilie 7 zile. Și câte vor spune oamenii domniei voastre, să-i credeți, căci sânt cuvintele noastre adevărate.

† Io Mircea voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

(Verso, adresa). Prietenilor noștri cinstiți și buni și vecini de aproape, bulgar-maistorului și județului și celor 12 purgari din cetatea Sibiu.

Original hârtie, pecetie mică cu legenda: „† Печат Іѡ [Мирча] воєвод и господинь Влашкои з“. (Pecetia lui Io Mircea voevod și domn al Țării Românești). Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 26.

La 1545 e pomenită încercarea boierilor pribegi de a ucide pe Mircea Ciobanul (Ostermayer, în Kemeny, *Fundgruben*, p. 31). La 1546, plângerea acestui domn pentru pribegii din Ardeal (I. Bogdan, *Documente și Regeste*, pp. 191—192). Datez documentul până în 1548 (lupta dela Periș), din cauza jurământului de iertare, probabil înaintea atacării cu armele a domnului de către boierii pribegi.

XXVI.

9 Ianuarie 1576. Alexandru voevod intervine la Sibiu ca să se îngădue trecerea în Țara Românească a 500 de găleți de grâu cumpărate în Ardeal de episcopul Mihail din Râmnic.

† Милостїю Божїєю, Іѡ Ѧлеѯандрȣ воєвода и господинъ, пишет господство-ми нашемȣ чиститомȣ и прѣвъзлюбленомȣ и добромȣ приꙗтелю и ближнемȣ съсѣдȣ, бȣлгърȣ-маисторȣ ѡт сибинскомȣ градȣ, много здравїє и съ любовїє принашаєм вашȣ милости. Ї ѡ съм давам ȣ знанїє вашȣ милости, радї їепископȣ Михаил ѡт Ръмникȣ, понеже ест покȣпил нѣкоє жито, ф҃ за кълбе, тȣє въ земле вашȣ милости. Таже да чините добро, ваше милости да га ѡставити да минȣти-сѧ въ земле господства-ми, а господства-ми много хар хоки знаш ваше милости. Тои давам ȣ знанїє вашȣ милости. И Богъ ви веселит. Писах месѣца Генарїи, ѳ дьни.

† Іѡ Ѧлеѯандрȣ вѡевода, милостїю Божїю господинь.

(Verso) Нашемȣ чиститомȣ и прѣвъзлюбленомȣ и добромȣ приꙗтелю и ближнемȣ сьсѣдȣ, бȣлгър-маистор ѡт Сибинскомȣ градѵ.

† Din mila lui Dumnezeu, Io Alexandru voevod și domn, scrie domnia mea prietenului nostru cinstit și prea iubit și bun și vecinului de aproape, bulgăr-maistrului din cetatea Sibiului, multă sănătate și dragoste aducem domniei tale. Și despre aceasta dăm de știre domniei voastre pentru episcopul Mihail dela Râmnic, pentrucă a cumpărat niște grâu, 500 de găleți, acolo în țara domniei voastre. Deci, să faceți bine, domnia voastră, să lăsați să-l treacă în țara domnie' mele, iar dela domnia mea, mult har veți afla domnia voastră. Aceasta dăm de știre domniei voastre. Și Dumnezeu să vă veselească. S'a scris în luna Ianuarie, 9 zile.

† Io Alexandru voevod, din mila lui Dumnezeu domn.

www.dacoromanica.ro

(Verso). Cinstitului și prea iubitului și bunului nostru prieten și vecinului de aproape, bulgăr-maistorului din cetatea Sibiului.

Original hârtie, pecetie rotundă de ceară roșie cu legenda: „Печат [Ѧлеѯа]ндрь воевод[а]". (Pecetia lui Alexandru voevod), două persoane încoronate, lângă capetele lor o steluță, între ele o tulpină. Pe verso: « *1576, Am 1 tag Februrii schreib Alexander Veidt, wielt bydt etlige 1 remp koren..... einn zu firen dem beschof*). Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documente cirilice, Nr. 44. Datat după indorsația germană.

XXVII.

1599—1600. Calotă banul lui Mihai Viteazul ia dela Sibieni 100 de săbii pentru Matei iuzbașa dela Strehaia, ca să le dea dărăbanților. Săbiile sânt luate în seama dăjdiei orașului.

† Iau banu Calotă dau în știre că eu 100 de sabii de četate Sebilu[i], în samâ li vodă, se pletescă [de] dajde četă[ț]ei, să de ...... [pen]tru săbieru și bani ..... 1060.

Și sabile le duce Matei izbașe la Srehae dărăbaților u.

Original hârtie. Pecetie mică, verde, aplicată. Pe verso, contemporan: « *Quitunck über 100 Zabgen, die der ban Kalotha genomen hot. Macher lon fl. 80* ». Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documente cirilice, Nr. 29. Datat din vremea stăpânirii lui Mihai Viteazul în Ardeal.

XXVIII.

Inceputul secolului al XVII-lea. Tocmeală între țărani români ardeleni.

† Să s știe cumŭ o tocmit, noi frații și cumnatul miu, Cândea. Depreun am fostŭ și o rămas adetorie multă forte. Ce am ostănitŭ bătrânii se înparțe. Bătrânii o socotit adetoriia, če nu se ağuğe, cu ce iaste, ce s'o lăsat toți departe și s'o lăpădatŭ de adetorie. Deci o datŭ adetoriia mie și cu tot ce o rămas de tată miu.

La tocmeala ačasta o fostŭ judele Ion Barbu, Čentea cel bătrân, Ionăș Bădil, Roșca, Ivan Bârac, Ionăș Mihaiu. (urme de degete)

Original hârtie. Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 51.

XXIX.

6 Decembrie 1653, Suceava. Gheorghe Ștefan domnul Moldovei poruncește satelor și târgurilor să dea hrană, cai și călăuze jupânesei lui Simon căpitanul de Neamț, care vine la Iași.

www.dacoromanica.ro

† Io Georgi Stefan voevoda божїю милостїю господаръ земле Молдавскои [din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Moldovei], scriem domniia mia la șoltuji de prin târguri și la oameni de prin sate. Dămu-vă știre, pre unde i să va preleji a miarge ğiupăniaasa slugei noastre, lui Simon căpitanul de Niamțu, să aveți a o griji de hrană, de cai și de podvoadă, din târgŭ în târgu și din sat în sat, pân la Iași. Тое пишем инам не бѹдет [Aceasta scriem, alta nu va fi]. ѹ Sučava лѣт 7164 (1653), Dechemvrie 6. Самъ господинь велѧл [Insuși domnul a poruncit].

Original hârtie, pecetie de chinovar, cu bourul Moldovei, inscripția ștearsă. Arhiva Națională Săsească, Sibiu, documentele cirilice, Nr. 52.

www.dacoromanica.ro

INDICE DE NUME, LOCURI ŞI LUCRURI

Alexandru vodă Mircea, 36[16-42], 37[1-7].
Andreiaş, curier din Sibiu, 29[39], 30[1,2,15].
Ardeal, 4, 27[38], 36[12], 37[19], ţărani români, 37[20-30].
Argeş, oraş, 5, 19[1-27], negustori, vezi *Berindei*, *Dumitru*, *Gheorghe*, *Petru*, *Stanislav*, *Tudoran*, orăşeni, 20[17], 21[6].
arhive la Braşov, 3, la Sibiu, 3, 4.
armată turcească, 30[5,18].
aspri, 17[10,14,27,30], 22[20,28], 23[5].
autograf (Moise-Vodă), 32[23].

Bădil Ionaş, 37[28].
Băilă sol sibian, 25[27,35], 26[20].
bani ai Craiovei, v. *Calotă*, *Craiovescu Pârvu*, *Stanciul*, ai Jiului, *Craiovescu Barbu*.
bani (monetă), 37[14].
Bâra, negustor, 20[10,43,44].
Bărac Ivan, 37[28].
Barbu Ion jude în Ardeal, 37[27].
Basarab cel Tânăr (Ţepeluş), 4, 5, 10[5-38].
Basarab-Neagoe, 4, 21—26.
bazar crăiesc la Sibiu, 5, 19[5,13,22].
bejenari sârbi în Ardeal, 4, 9[13,14,22-23], 10[1-2].
Berindei din Argeş, negustor, 19[30], 20[2,36].
Bistriţa (în Ardeal), 3.
Bogdan din Râmnic negustor, 24[20,26], 25[5].
Bogdan I. slavist, 3.
boieri, 3, 4; adunare, 27[36], 28[30], 29[25], negustori, vezi *Chirca*, *Dimitrie*, *Gherghe*, *Petre*, *Stanislav*, *Tudoran*, pribegi, 4, 34[40], 35[35,38], 36[11,15].
Bosnia, 10[2].
Braşov, arhive, 3, 6, negustori 10[34], 14[11], 15[5].
Bucureşti, 6.
bulgară limbă, 3.
bürger-meisteri la Sibiu, v. *Hanaş Agatha*, *Matiaş*.

câble, v. *găleţi*.
Călin, negustor român, 17[3,9,26].
Calotă mare ban, 4, 37[9,11,17]..
Cândea, 37[22].
căpitan de Neamţ v. Simon.
Cazan, portar, 21[27,33], 22[5].
cazane, 22[20,25,30], 23[4,8].
Centea cel bătrân, 37[27].
chezaşi, 19[31], 20[7,41].
Chirca, boer şi negustor, 14[18-34], 15[2-5].
Ciucaş Gheorghe bürger meister la Sibiu, 14[14,19,20,31,32], 15[1].
Coresi negustor 12,[5-36].
Corvin Matei v. *Matias*.
Cozia mânăstire 5, 11[4,13,26].
Craiova bani, vezi *Calotă*, *Craiovescu Pârvu*, *Stanciul*.
Craiovescu Barbu ban de Jiu, 4, 29[36-42], 30[1-28].
Craiovescu Pârvu ban, 4, 24[16-17], 27[1-38], 28[1-4], 29[1-35].
Craioveşti boieri, 29[33-35].
Curtea de Argeş v. *Argeş*.
Cuzco negustor, 12[16,27].

dajde 37[11,13].
dărăbanţi, 4, 37[10,15].
Dimitrie de Argeş, boer şi negustor, 19[2,7,16].
domni ai Moldovei, vezi *Gheorghe Ştefan*, *Ştefan cel Mare*, ai Ţării Româneşti, *Alexandru Mircea*, *Basarab cel Tânăr*, *Basarab Neagoe*, *Mihai Viteazul*, *Mihnea cel Rău*, *Mircea Ciobanul*, *Moise*, *Radu cel Frumos*, *Radu cel Mare*, *Radu Paisie*, *Vlad Călugărul*, *Vlad Inecatul*, *Vladislav III*.
Drăgan vistier, 22[33], 23[11].
Dragomir Silviu, 3.
Dragotă negustor român, 10[7,12,16,25,29,36].
Dragul curier, 22[19,23], 23[3].
drujină (suită), 30[38].
drumuri de negoţ, 13[13,16,32,36], 20[21], 21[11]
Dunărea, 29[39], 30[6,19].

episcopi, v. *Mihail de Râmnic*.

florini, 31[34], 32[7], 37[17].

găleţi de grâu, 36[18,25,38].
Gârbaci, hoţ, 19[32], 20[10,15] 21[1,4].

www.dacoromanica.ro

Gheorghe Ștefan domn Mold., 37$^{31-40}$, 38$^{1-8}$.
Gherghe, boer și negustor, 19$^{3, 10, 19, 26}$.
Gherghina pârcălab, 12^{30}, 13$^{7, 27}$, 14^{7}.
G.lort 25$^{27, 36}$, 26^{20}.
graniță închiderea 12^{39}, 13$^{12, 16, 32, 37}$.
grâu v. *găleți*.
Gündisch G., 4, 6.

Hanas Agatha, bürger meister la Sibiu, 12$^{10, 19, 21, 29, 32}$.
herghelie, 19^{32}, 20$^{9, 43}$, 21^{23}.

Ianoș voevod, v. *Zapolia*.
Iași, 37^{3}, 38^{6}.
Ilie vătaf, 15$^{7, 14, 27}$.
Inchinare, v. omagiu.
Ion Barbu jude, 37^{27}.
Ionaș Mihai, 38^{7}.
iuzbașă v. *Mihai*.
izbașă (iuzbașă), 37^{15}.

Jiu ban, v. *Croiovescu Barbu*.
jude de sat în Ardeal, v. *Barbu Ion*.
judecată, 4, 10$^{7-30}$.
județ de Argeș, 5, 19$^{2, 7, 16}$.
jupâneasă, 3,^{4}.
jupâniță, 19$^{12, 21}$.

Loviștea țară, 19^{32}, 20$^{11, 20}$.

Manciul hoț, 19^{33}, 20$^{9, 15, 44}$.
Matias bürger-meister la Sibiu, 31$^{29, 32}$, 32^{5}.
Matias Corvin rege al Ungariei, 4, 9$^{5, 9, 16, 23, 30}$, 10^{1}.
Matei iuzbașă, 37$^{10, 15}$.
medio-bulgară, limbă, 3.
Medviș, 32^{30}, 33$^{7, 36}$.
meșter de policandre, 5, 11$^{1-40}$.
Miehel sol din Sibiu, 30$^{31, 36}$, 31^{14}.
Mihai Ionaș, 37^{28}.
Mihai Viteazul, 4, 37$^{9, 18}$.
Mihail episcop de Râmnic, 36$^{19, 24, 37}$, 37^{6}.
Mihnea cel Rău, pretendent, 13$^{1, 3, 28}$, 14^{8}.
Miletic L., 3.
Mircea vodă Ciobanul, 4, 34^{38}, 35$^{1-39}$, 36$^{1-15}$.
Moise vodă, 4, 30$^{25, 30-40}$, 31$^{1-36}$, 32$^{1-25}$, 34^{4}.
Moldova, 3, domni, v. Gheorghe Ștefan, Ștefan cel Mare.
molimă la Râmnic, 4, 19$^{4, 11, 20}$.
monete, vezi *aspri*, *bani*, *florini*.
municipalități, 3, *săsești* 4, v. și Argeș.

Neagoe vodă Basarab, v. *Basarab*.
Neagoe spătar, 15^{3}.
Neamț căpitan de, 37$^{3, 5}$.
negustori români, 4, 5, vezi, *Bâra*, *Berindei de Argeș*, *Bogdan din Râmnic*, *Călin*, *Chirca*, *Coresi*, *Dimitrie din Argeș*, *Dragotă*, *Gherghe din Argeș*, *Nicola de Râmnic*, *Pătru*, *Petre de Argeș*, *Stanislav de Argeș*, *Tudoran de Argeș*, sași *Ciucaș*.
Nicola din Râmnic, negustor, 18^{3}, ^{8}, ^{22}, ^{34}.

ocnă, 19^{34}, 20^{16}, 21^{6}.
Oltul, 26$^{3, 27}$.
omagiu (de vasalitate), 28$^{14-15}$, 29$^{0-10}$.
Opriș sol, 23$^{21, 26}$, 24$^{2, 16}$.

păgâni, 30$^{4, 18}$.
pârcălabi v. Gherghina, de Tâlmaci, 17$^{3, 10, 27}$.
pârgari la Argeș. 5.
Pârvu ban v., Craiovescu.
Pătru, negustor 10$^{7, 12, 25}$.
pazar, v. bazar.
pecetie, v. *sigiliu*.
Periș (lupta), 36^{14}.
pește, 20^{25}, 21^{14}.
Petre de Argeș negustor, 19$^{2, 8, 17, 27}$.
Petre Orbul negustor la Sebeșul Săsesc, 18$^{3, 9, 24}$.
Poarta Otomană, 28^{17}, 29^{12}.
podvoade, 38^{5}.
policandru, 5, 11$^{1-40}$.
Poloni, 14^{10}.
portari v. Cazan, Vlaicu.
pribegi boieri, 4, 34^{40}, 35$^{1, 12, 15, 35, 38}$, 36$^{11, 15}$.
pușcași (tunari), 4, 34^{30}, 35$^{9, 32}$.

Radu pisar, 15$^{6, 13, 26}$.
Radu vodă cel Frumos, 4, 9, 10$^{1-35}$.
Radu vodă cel Mare, 4, 5, 11$^{2, 4, 38}$, 13—14, 16—20, 21$^{1-25}$ coregent, 11$^{1-40}$.
Radu vodă Paisie, 4, 12^{1}, 34$^{8-36}$.
Râmnic episcop v. *Mihail*, negustori, 5, v. și *Bogdan*, *Nicola*, siromahi, 15^{41}, 16$^{5, 24}$, 19$^{4, 11, 20, 26}$, 25^{29}, 26$^{3, 27}$.
română limbă, 4.

săbier, 37^{14}.
săbii, 4, 16$^{10, 16, 24, 30}$, 37$^{10, 11, 12, 17}$.
sârbă limbă, 3.
Sârbi în Ardeal, 4, 9$^{13, 14, 22, 23}$, 10$^{1-2}$.
Sași la Sibiu, 3.
Scăuneni, 19^{32}, 20$^{3, 8, 23}$.
Sebeșul Săsesc, 20$^{16, 43}$.
Semedrovo, 10^{2}.
sfeșnice, 11$^{10, 24, 40}$.
Sibiu arhive, 3, 4, 5, 6, oraș *passim*.

www.dacoromanica.ro

sigilii, $12^{1,30}$, 14^{5-6}, 22^{13-15}, 23^{15-16}, 24^{11-13} 25^{21-22}, 26^{39-40}, 31^{24-26}, $32^{13,14}$, $34^{32,33}$, $36^{8,9}$, 37^{3-5}.
Simon căpitan de Neamţ, 37^{33}. 38^{4}.
siromahi, 15^{41}, $16^{5,13,24,31}$, $17^{9,26,28}$, $20^{2,35-39}$, $26^{5,29}$.
slavă limbă, 3—5.
Socol boier, 15^{2}.
soli români v. *Cazan portar*, *Dragul*, *Ilie vătaf*, *Radu pisar*, *Stanciu*, *Stepca*, *Vlaicu portar*, sibieni, v. *Andreiaş*, *Băilă*, *Miehel*, *Opriş*, $27^{3,10,23}$.
şoltuzi de târg, 37^{3}.
spânzurătoare, 19^{34}, 20^{15}, $21^{4,24}$.
Srehae v. *Strehae*.
Stanciu sol, $34^{7,12,23,35}$.
Stanciul ban, $32^{27,31}$, 33^{20}, 34^{3}.
Stanislav din Argeş boier negustor, $19^{3,8,17}$.
Stepca curier 32^{29}, $33^{5,39}$.
Stoica stolnic $32^{27,31}$, 33^{20}, $34^{2,6}$.
stolnici, v. *Stoica*.
Strehaia dărăbanţi, 4, $37^{10,15}$.
Sturdza D. A., 3.
Suceava, 37^{31}, 38^{8}.
Ştefan cel Mare, 14^{10}.
Şuica paharnic, apoi vornic, $25^{29,30,37}$, $26^{3,21,27,43}$.
Şuici, 26^{44}.

Tâlmaci pârcălab de, $17^{3,10,27}$.
Tisa, 29^{39}, $30^{6,19}$.
Titeşti în Lovişte, 19^{33}, 20^{11}, 21^{1}.
Tudoran din Argeş, boier-negustor, $19^{3,8,17,27}$.
tunari (puşcaşi), 4, 34^{39}, $35^{9,37}$.
Turnu (Roşu), 32^{30}, $33^{7,36}$.
Turci, 4, 10^{2}, 14^{10}, 27^{37}, $28^{10,22}$, $29^{6,16,38}$, 30^{27}, împărat, 13^{11}, ^{31}, v. şi *păgâni*.

Ţara Românească, 3-5, 28^{20}, 29^{15}, 32^{19}, 36^{17}.
Ţepeluş v. *Basarab cel Tânăr*.

Ungaria, 4, 10^{2}, coroana 28^{14}, 29^{9}, regi v. *Matias Corvin*.
Ungro-Vlahia, v. *Ţara Românească*.

Viena asediul, 30^{27}.
Viişoara luptă, 4, 30^{26}, 32^{21}.
vinuri, 5, $12^{7,14,23}$.
Vlad, 5.
Vlad vodă Călugărul, 15^{4}.
Vlad vodă Innecatul, 32^{28-34}, 33^{25}, 34^{2}.
Vladislav III voevod, 4, 27^{37}, 28^{10}, $29^{5,33}$.
Vlaicu portar, $21^{27,39}$, 22^{5}.
Vlaşca, v. Ţara Românească.

Zapolia Ianoş, $28^{1,14,19}$, $29^{9,14}$.

www.dacoromanica.ro

INDICE DE CUVINTE

бежанїа = bejenie (colectiv), $9^{13,14}$.
боле = bine, sigur (боле да знате), 16^{11}.
болесть = molimă, 19^{11}.
врънити = a înapoia, 17^{16}.
вȣхфе (dativ plural: кȣхфем) = hoţi (derivat din вȣлкъ, plural вȣлхви), $25^{35,38}$.
грънець (pl. грънци) = cazane, $22^{26,27,30}$.
дрȣжина = suita, 30^{38}.
дръжава şi дръжива = regiune, $24^{27,28,30}$.
за = de (după un numeral, ф҃ за къбле) românism, 36^{25}.
зимȣска = astă iarnă (sârbism), 20^{16-17}.
исхабити = a năvăli, $13^{10,15,17}$.
кводръ = nedreptate, pagubă, 18^{12}.
кезъшь = chezaş, 20^{7}.
коиниска = herghelie (compus din конь, cal), 20^{9}.
маисторъ = meşter, 11^{9}.
пазаръ = bazar (turcesc), 19^{13}.
пиргъ = turn (grecism), 17^{10}.
поблиги (сȣ) = s,au apropiat (din поблизъ = aproape), 20^{13}.
прȣ = pâră, 10^{12}.
светилиица = sfeşnic diminutiv (dela свеща = lumânare), e sfeşnicul pentru fiecare lumânare pe un policandru, 11^{10}.
солдȣшь = vânzător, transmiţător, $20^{7,8}$.
такогере = de asemenea (pentru такождере), 24^{38}.
хора = policandru (dela *χορὸς*, rotund, cerc), $11^{10,13,14}$.
христиеиства = creştinătate, ţară creştină, 32^{37}.
ѡбвеселити = a înveseli, 17^{18}.
ѡбесили = (dela ѡбѣсити, a spânzura), $2:^{15}$.
челѩда = familie, 28^{33}.
ш = (pentru съ), 11^{12}.

www.dacoromanica.ro

TABLA DE MATERII

Pag.

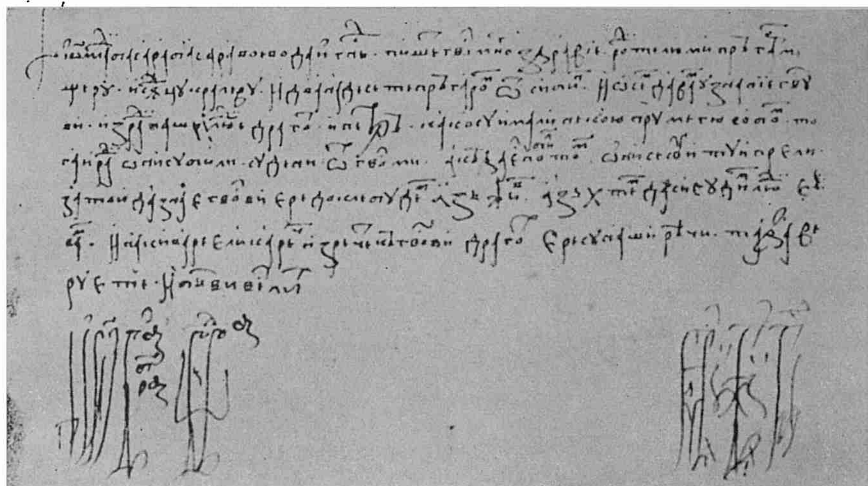
Introducere 3
Prescurtări 7
I. *1470*. Radu cel Frumos pentru venirea bejenarilor sârbi din Ardeal şi împăcarea cu regele Ungariei 9
II. *1477—1482*. Basarab cel Tânăr pentru rejudecarea la Sibiu a unui proces între supuşii lui 10
III. *1492*. Radu cel Mare coregent pentru un meşter de policandre, care să copieze pe cel dela Cozia 11
IV. *1493—1494*. Coresi pentru stricarea recoltei de vin din Ţara Românească 12
V. *1497—1498*. Radu cel Mare pentru închiderea graniţei de teama năvălirii pretendentului Mihnea 12
VI. *1495—1500*. Radu cel Mare pentru datoria lui Ciucaş către boierul Chirca 14
VII. *17 Noemvrie 1495—1507*. Radu cel Mare trimite pe Radu pisar şi Ilie vătaf 15
VIII. *25 Noemvrie 1496—1507*. Radu cel Mare pentru datoriile ce se cuvin siromahilor din Râmnic 15
IX. *1495—1508*. Radu cel Mare pentru lucrurile luate pe nedrept lui Călin de către pârcălabul din Tâlmaci 17
X. *1495—1508*. Radu cel Mare pentru datoria lui Petre Orbul din Sebeşul Săsesc către Nicula 18
XI. *1500*. Judeţul şi pârgarii din Argeş pentru boierul Gheorghe mutat dela Râmnic la Argeş, ca să poată târgui în bazarul din Sibiu . . 19
XII. *1495—1508*. Radu cel Mare pentru hoţii de cai şi închiderea graniţei. 19
XIII. *6 Octomvrie 1512—1520*. Neagoe Basarab trimite pe Vlaicu şi Cazan portari 21
XIV. *9 Decemvrie 1512—1520*. Neagoe Basarab trimite pe Dragul cu 250 aspri să cumpere 10 cazane 22
XV. *24 Ianuarie 1513—1521*. Neagoe Basarab pentru curierul Opriş . . 23
XVI. *1512—1521*. Neagoe Basarab pentru prinderea unor oameni ai lui din cauza datoriilor lui Bogdan din Râmnic 24
XVII. *1512—1521*. Neagoe Basarab pentru trimiterea lui Şuica vornic să spânzure pe hoţii dela Gilort şi să despăgubească pe păgubaşii sibieni 25
XVIII. *9 Noemvrie 1522—1528*. Pârvu Craiovescu mare ban pentru curieri. 27
XIX. *Iulie 1523*. Pârvu Craiovescu mare ban pentru venirea lui Vladislav vodă adus de Turci şi adunarea boierilor gata să fugă în Ardeal . 27
XX. *Octomvrie-Decemvrie 1529*. Barbu Craiovescu mare ban despre înfrângerea Turcilor 29
XXI. *1 Ianuarie 1530*. Moise vodă despre înţelegerea sa cu Sibienii . . 30
XXII. *18 August 1530, Sibiu*. Moise vodă iartă lui Matiaş fost bürg ımaister şi pârgarilor datoria 31
XXIII. *1532*. Stanciul ban şi Stoica stolnic pentru împăcarea cu Sibienii cerută de Vlad vodă 32
XXIV. *20 Martie 1538*. Radu Paisie trimite pe curierul Stanciu . . . . .

www.dacoromanica.ro

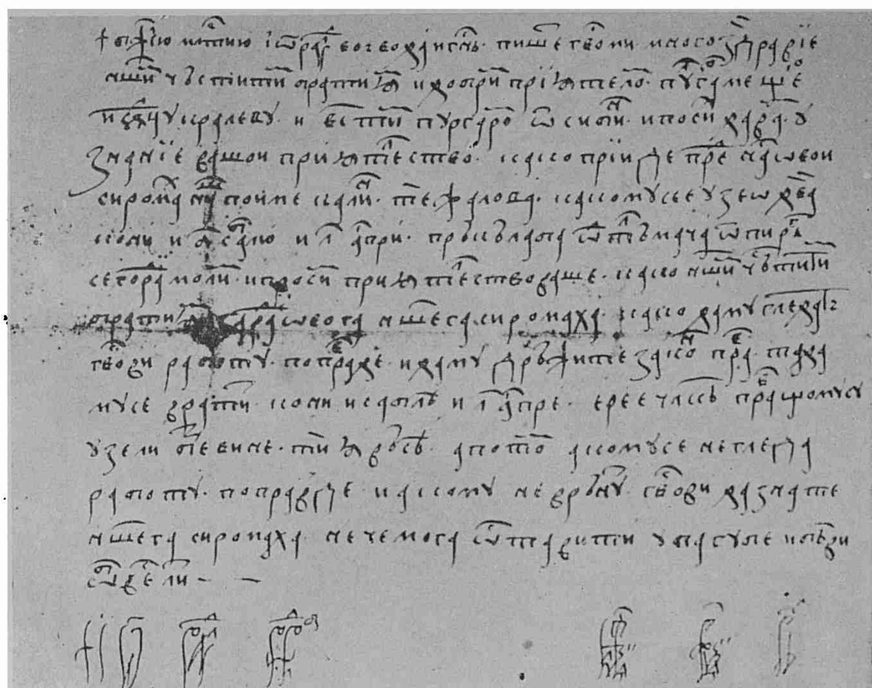
Pag.

XXV. 7 *Aprilie 1545—1548*. Mircea Ciobanul pentru trei puşcaşi cari au vrut să-l ucidă şi pentru boierii pribegi 34
XXVI. 9 *Ianuarie 1576*. Alexandru Vodă pentru 500 de găleţi de grâu cumpărate de episcopul Mihail din Râmnic 36
XXVII. *1599—1600*. Calotă banul pentru 100 de săbii luate Sibienilor şi duse dărăbanţilor la Strehaia *(românesc)* 37
XXVIII. *Inceputul sec. XVII*. Tocmeală între ţărani români ardeleni *(românesc)* 37
XXIX. 6 *Decemvrie 1653*, *Suceava*. Gheorghe Ştefan, domnul Moldovei pentru jupâneasa lui Simon căpitanul de Neamţ *(românesc)* . . 37
Indice de nume şi lucruri 39
Indice de cuvinte 42

www.dacoromanica.ro

I. Scrisoarea lui Basarab cel Tânăr (1477—1482). Nr. II.

II. Scrisoarea lui Radu cel Mare (1495—1508). Nr. IX.

www.dacoromanica.ro

III. Scrisoarea lui Moise Vodă, 18 August 1530. Nr. XXII.

IV. Scrisoarea lui Calotă Banul (1599 1600). Nr. XXVII.

www.dacoromanica.ro

Lei

XXI. NICOLAE DRĂGANU, Românii în veacurile IX—XIV pe baza toponomiei şi a onomasticei, 1933 500
XXII. G. BOGDAN-DUICĂ, Ioan Barac, studii, 1933 . 100
XXIII. VESPASIAN ERBICEANU, Naţionalizarea justiţiei şi unificarea legislativă în Basarabia, 1934 . . 150
XXIV. TR. SĂVULESCU ŞI T. RAYSS, Materiale pentru flora Basarabiei, 1934 300
XXV. N. GEORGESCU-TISTU, Ion Ghica scriitorul, cu prilejul unor texte inedite, 1935 130
XXVI. ŞTEFAN PAŞCA, Nume de persoane şi nume de animale în Ţara Oltului, 1936 250
XXVII. OTTO WITING, Istoria Dreptului de vânătoare în Transilvania, 1936 80
XXVIII. AL. DOBOŞI, Datul oilor (quinquagesima ovium) 1937 60
XXIX. ILIE CORFUS, Mihai Viteazul şi Polonii, 1937 . 350
XXX. ARTUR GOROVEI, Ouăle de Paşti, 1937 . . . 150
XXXI. G. BOGDAN-DUICĂ, «Eftimie Murgu» . . . 120
XXXII. PETRE P. PANAITESCU. Documente slavo române din Sibiu (1470—1653) 40

www.dacoromanica.ro

ACADEMIA ROMÂNĂ

STUDII ŞI CERCETĂRI

	Lei
I. N. IORGA, Istoria poporului francez, 1919	75
II. N. IORGA, Scurtă Istorie a Slavilor răsăriteni: Rusia şi Polonia	38
III. Dr. GR. ANTIPA, Problemele evoluţiei poporului român, 1919	75
IV. N. IORGA, Istoria literaturilor romanice în desvoltarea şi legăturile lor, 3 vol. 1920	—
V. P. PONI, Statistica Răzeşilor, 1921	38
VI. Dr. GR. ANTIPA, Dunărea şi problemele ei ştiinţifice, economice şi politice, 1921	39
VII. TH. CAPIDAN, Meglenoromânii. I. Istoria şi graiul lor, 1925	150
II. Literatura populară la Meglenoromâni, 1928 . .	150
III. Dicţionar Meglenoromân, 1935	200
VIII. G. BOGDAN-DUICĂ, Viaţa şi ideile lui Simeon Bărnuţiu, 1924	100
IX. Dr. N. LEON, Entomologia medicală, 1925 . . .	150
X. T. SAUCIUC-SĂVEANU, Cultura cerealelor în Grecia antică şi politica cerealistă a Atenienilor, 1925	115
XI. SEXTIL PUŞCARIU, Studii Istroromâne. II. Introducere, gramatică, caracterizarea dialectului istroromân, 1927	300
XII. Dr. I. LEPŞI, Studii faunistice, morfologice şi fiziologice asupra Infusoriilor din România, 1927 . .	140
XIII. O. ANASTASIU, Industriile săteşti în raport cu localizarea marei industrii, 1928	120
XIV. R. V. BOSSY, Politica externă a României între anii 1873—1880, privită dela Agenţia diplomatică din Roma, 1929	120
XV. VICTORIA D. VOINOV, Excreţia prin intermediul cromatocitelor la nevertebrate, 1929	150
XVI. SEXTIL PUŞCARIU, Studii Istroromâne. III. Bibliografie critică, listele lui Bartoli, texte inedite, note, glosare, 1929	210
XVII. P. P. PANAITESCU, Călători poloni în ţările române, 1930	180
XVIII. N. GEORGESCU-TISTU, Bibliografia literară română, 1932	230
XIX. RADU I. PAUL, Flexiunea nominală internă în limba română, 1932	300
XX. TH. CAPIDAN, Aromânii, dialectul aromân, 1932.	400

C. 51.184.

www.dacoromanica.ro